

HAUGESUNDREGIONEN: REALINVESTERINGER I NÆRINGSLIVET

Oppsummering, grafisk materiale og metodikk

Hva dekker tallene?

- Statistikken dekker alle private realinvesteringer i norsk fastlandsøkonomi
- Investeringene er fordelt på 12 overordnede næringer og én restkategori
 - Inkluderte næringer: Bygg og anlegg, fornybar energi, handel, helse, It, tele og media, kunnskapstjenester, næringsmidler, reiseliv, prosessindustri, sjømat, teknologiindustri og petromaritim næring
 - De resterende bedriftene er slått sammen i restkategorien «annet»
- Følgende næringer er holdt utenfor studien:
 - Finans (denne næringen finansierer investeringer, inkludering vil føre til dobbelttelling)
 - Utvinning av olje og gass (analysen fokuserer på regioner som er en del av fastlandsøkonomien)
 - Sykehus (ser kun på privat sektor)
- Statistikken dekker investeringer i både materielle og ikke-materielle eiendeler:
 - Materielle eiendeler: «Maskiner og anlegg», «Skip, rigger, fly og lignende», «Driftsløsøre, inventar» og «fast eiendom»
 - Immaterielle eiendeler: «Forskning og utvikling», «Patenter» og «Goodwill»
- Datterselskaper er kategorisert som «finansielle anleggsmidler» i regnskapene, og omfattes derfor ikke av statistikken
 - Norske datterselskaper inkluderes som selvstendige enheter i statistikken
 - Investeringer som skjer i utenlandske datterselskap omfattes ikke av statistikken

Metodikk for beregning av realinvesteringer

- Realinvesteringer = Endring i ikke finansielle anleggsmidler fra år til år korrigert for avskrivninger og nedskrivninger
 - Endringer i «utsatt skattefordel» er holdt utenfor beregningen.
 - «Negative investeringer» er satt lik null. Negative endringer i balansetall kan inntreffe dersom foretaket har salg av anleggsmidler
- Eksempel på hvordan investeringer i 2018 er beregnet for hvert enkelt selskaps balansetall:
 - $\text{Real.inv18} = \text{Anl18} - \text{Fin.anl.18} - \text{Uts.skatt18} - (\text{Anl17} - \text{Fin.anl.17} - \text{Uts.skatt17}) + \text{Avs18} + \text{Ned18}$
 - **Real.inv** = realinvesteringer
 - **Anl** = Anleggsmidler
 - **Fin.anl** = Finansielle anleggsmidler
 - **Uts.skatt** = Utsatt skattefordel
 - **Avs** = Avskrivninger
 - **Ned** = Nedskrivninger
- NB! Realinvesteringene er fordelt på regioner i henhold til andelen ansatte bedriften har i avdelingen i regionen. Dette betyr at når et selskap investerer fordeles investeringen på alle regioner hvor selskapet har ansatte. Uten tilgjengelig regnskapsdata på avdelingsnivå er dette det beste estimatet på investeringer i regionene. Det er imidlertid verdt å merke seg at vi ikke har informasjon om investeringen er gjennomført i avdelingen lokalisert i regionen.
- Dette betyr at når et selskap investerer fordels investeringen på alle regioner selskapet har ansatte. Det finnes ikke balansetall på avdelingsnivå og dette er derfor det beste estimatet
- I sammenligning av private realinvesteringer mellom regioner er det sett opp mot antall sysselsatte i næringslivet

Definisjon av næringer (1)

Næring	Beskrivelse
Bygg og anlegg	Produksjons- og handelsbedrifter som leverer varer til byggenæringen, utførende, arkitekter og rådgivere, utleie av maskiner og utstyr og eiendomsselskaper, både de som drifter og forvalter eiendommer og de som driver salg og utleie.
Petromaritim	Rederivirksomhet, det vil si eierskap og operasjon av skip og andre flytende enheter, samt design, bygging og leveranser av spesialiserte tjenester og utstyr til rederier. Aktiviteter knyttet til utvinning av olje og gass, slik som boring og brønntjenester, feltutvikling (<u>subsea</u> og <u>topside</u>), operatørskap, geologi og seismikk, operasjoner og tjenester og nedstrøms aktiviteter, som raffinerier og rørtransport.
Fornybar energi	Distribusjon og handel med kraft, produksjon av fornybar energi, avfallshåndtering og resirkulering, rensing av fraksjoner og overvåkning av miljøet, samt leverandører av teknologi og rådgivning rettet mot sektoren.
Handel	Alle grossister, agenter og detaljhandelsbedrifter uavhengig av bransje, rettet mot både forbrukere og næringsliv.
Helse	Diagnose og behandling, private pleie- og behandlingsinstitusjoner engros- og detaljhandel med helseprodukter og varer, forskningsinstitusjoner, <u>biotek</u> og <u>medtek</u> , <u>life science</u> , samt veterinærtjenester. Offentlige sykehus er ikke inkludert
Kunnskapstjenester	Teknologisk, økonomisk, juridisk, administrativ og markedsmessig konsulent- og rådgivningstjenester, til alle typer næringer og til offentlig forvaltning.

Definisjon av næringer (2)

Næring	Beskrivelse
Prosessindustri	Metall-, kjemisk-, miljøteknologi-, papir- og farmasøytisk industri.
Reiseliv	Alle typer bedrifter som leverer tjenester til mennesker på reise, det vil si opplevelses-, overnattings-, serverings-, transport- og formidlingsbedrifter.
Sjømat	Fiskeri, fiskeoppdrett og bearbeiding og eksport av sjømat, samt leverandører av utstyr og tjenester til de ulike delene av verdikjeden.
IT, tele og media	Salg av utstyr og tjenester tilknyttet tele-, <u>audio-</u> og video, trådløs-, satellitt- og kabelbasert telekommunikasjon, kringkasting og produksjon av fjernsyn og radio, utgivelse og trykking av aviser, blader og bøker, grafiske tjenester og medieformidling. Samt utviklere, selgere og leverandører av IT-produkter og tjenester.
Næringsmiddel- industri	Næringsmiddelindustri består av bedrifter som produserer kjøtt og kjøttvarer, fisk og fiskevarer, dyrefôr, mineralvarer, iskrem, øl, mineralvann og andre næringsmidler, blant annet gjennom foredling av jordbruksprodukter.
Teknologiindustri	Teknologiindustri omfatter et stort antall industribedrifter med et bredt næringsfokus. Vi gir dem fellesbetegnelsen «teknologi» fordi de produserer varer som inneholder teknologiske komponenter. Dette skiller dem fra prosessindustrien. Bedrifter med hovedfokus rettet mot maritim og offshore olje og gass er ikke inkludert her.

Definisjon av regioner

- **Haugesundregionen:**
 - Haugesund, Karmøy, Bokn, Tysvær, Sveio, Suldal, Sauda, Utsira, Vindafjord, Etne
- **Bergensregionen:**
 - Bergen, Fusa, Samnanger, Os, Sund, Fjell, Askøy, Vaksdal, Osterøy og Øygarden
- **Stavangerregionen:**
 - Stavanger, Sandnes, Hå, Klepp, Time, Gjesdal, Sola, Randaberg, Forsand, Strand, Kvitsøy, Hjelmeland, Finnøy og Rennesøy
- Norge er hele landet inkludert de tre utvalgte regionene

Kilder

- Regnskapstall og foretaksinformasjon fra Enhetsregisteret levert gjennom Bisnode Norge AS
 - Menons bedriftsdatabase som fordeler norsk næringsliv på 12 næringer og en restkategori
 - Vi har benyttet ansatte tall fra Menons database for å beregne investeringer per sysselsatt
-

Hovedfunn

Haugesundregionen

- I nesten alle årene siden 2010 er det investert mindre per sysselsatt i næringslivet i Haugesundregionen enn i Stavangerregionen. Regionen ligger også marginalt lavere i investeringsnivå per sysselsatt sammenlignet med Bergensregionen og landsgjennomsnittet.
- Unntak er årene 2010, 2014 og 2016, der investeringer per sysselsatt i Haugesundregionen var høyere enn i Stavanger- og Bergenregionen, og i Norge som helhet.
- Grunnen til høye investeringer i 2014 er blant annet byggingen av skipet Normand Vision av Solstad Rederi. I 2016 er det store balanseendringer hos Haugelands Kraft Produksjon AS som slår ut på investeringsstatistikken.
- Investeringsnivået svinger mye fra år til år. I bunnårene 2013, 2015 og 2018 var investeringene per sysselsatt i underkant av 150 000 per person i snitt, mens det i toppårene 2014 og 2016 var omlag 250 000 per person.

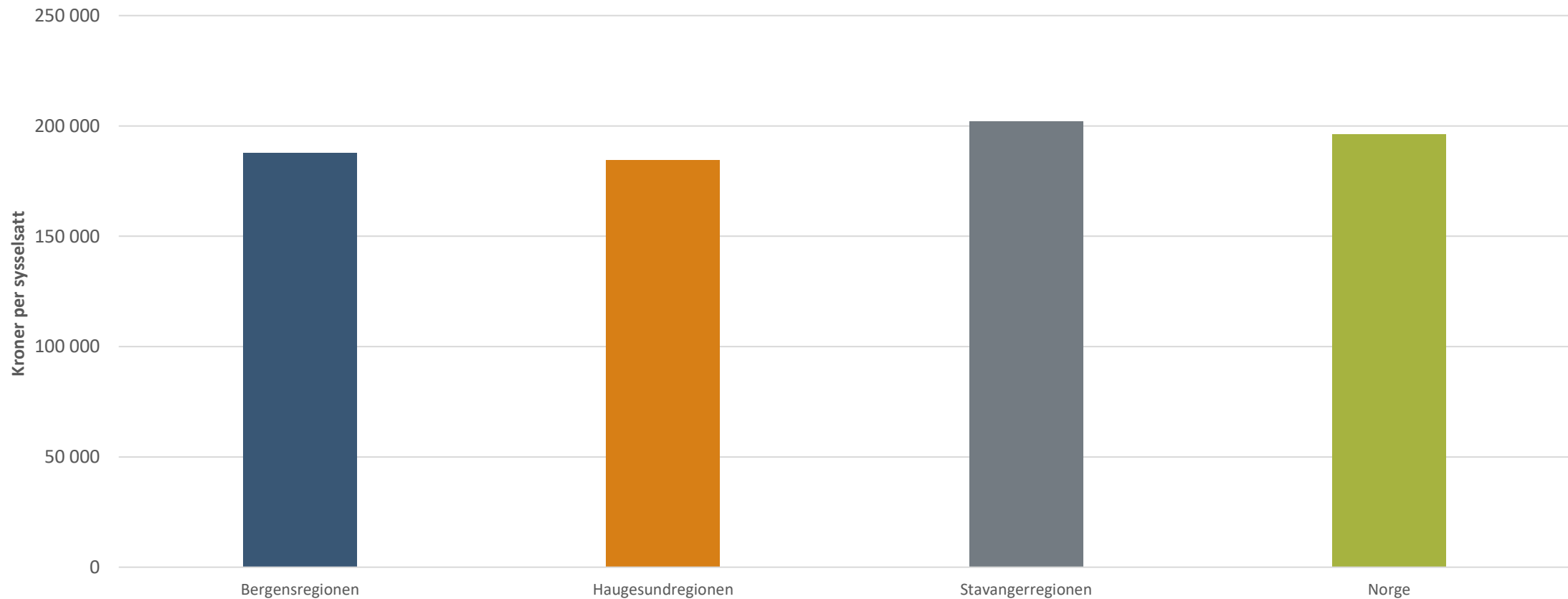
Stavangerregionen

- Siden 2010 har investeringene per sysselsatt i Stavangerregionen i snitt ligget noe høyere enn investeringene per sysselsatt i hele Norge.
- Det er enkelt år som skiller seg ut og skyldes i hovedsak investeringer gjort av utstyrsleverandører til olje- og gassnæringen.
- I 2012 trekker store investeringer gjort av Saipem Offshore Norway, Gecas Aircrat Leasing AS og Seadrill Offshore AS opp investeringsnivået per sysselsatt.
- I 2015 er det petromaritim næring som bidrar til det høye investeringsnivået (Transocean services, Saipem Offshore Norway, Seadrill Offshore og Arcade Drilling)

Bergensregionen

- Nærings sammensetningen i Bergen er mer diversifisert enn i naboregionene og følgelig svinger også investeringene mindre.
- Investeringene per sysselsatt i regionen ligger jevnt lavere enn på landsbasis i nesten alle år.
- De to siste årene (2017 og 2018) har imidlertid investeringsnivået ligget marginalt høyere enn landsgjennomsnittet, og høyere enn Haugesundregionen. Investeringsnivået i disse to årene trekkes særlig opp av investeringer gjort av Bane NOR SF og Sartor Storsenter AS.

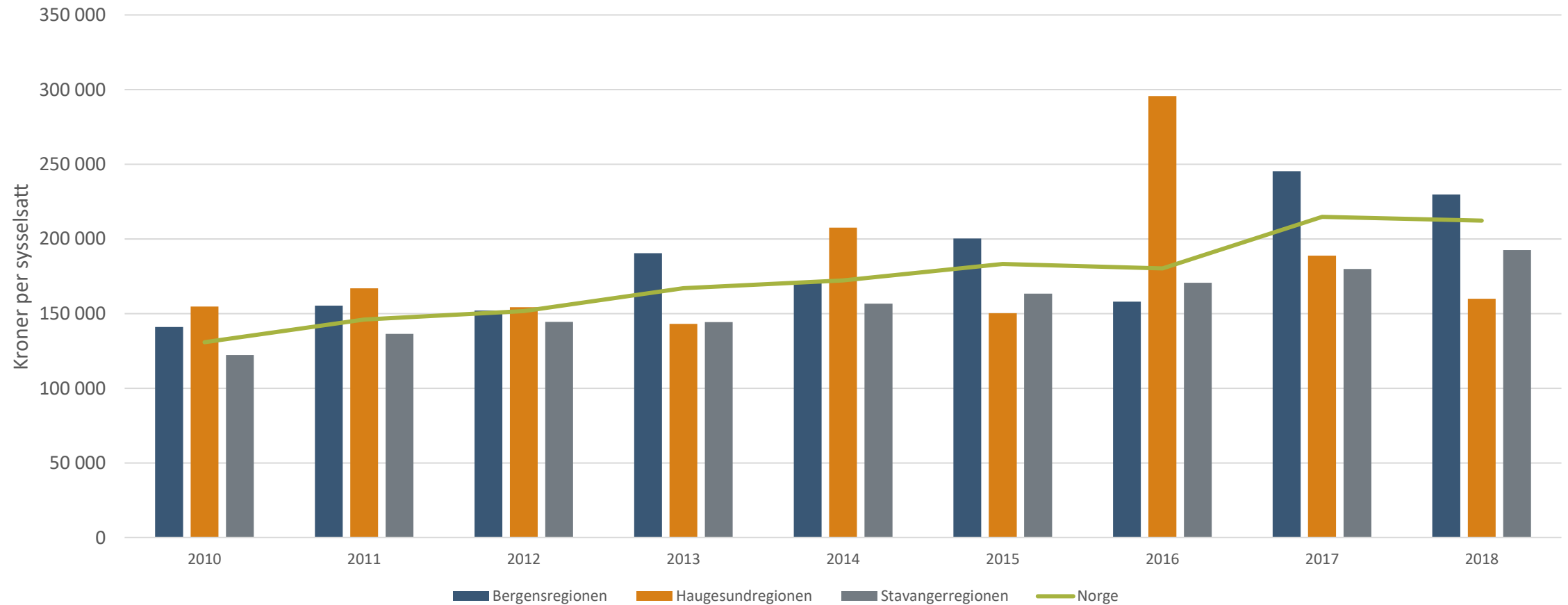
Realinvesteringer per sysselsatt i tre regioner og Norge, snitt over perioden 2010-2018. Kilde: Menon (2019)

Realinvesteringer per sysselsatt i tre regioner og Norge, utvikling over tid, 2010 – 2018. Kilde: Menon (2019)

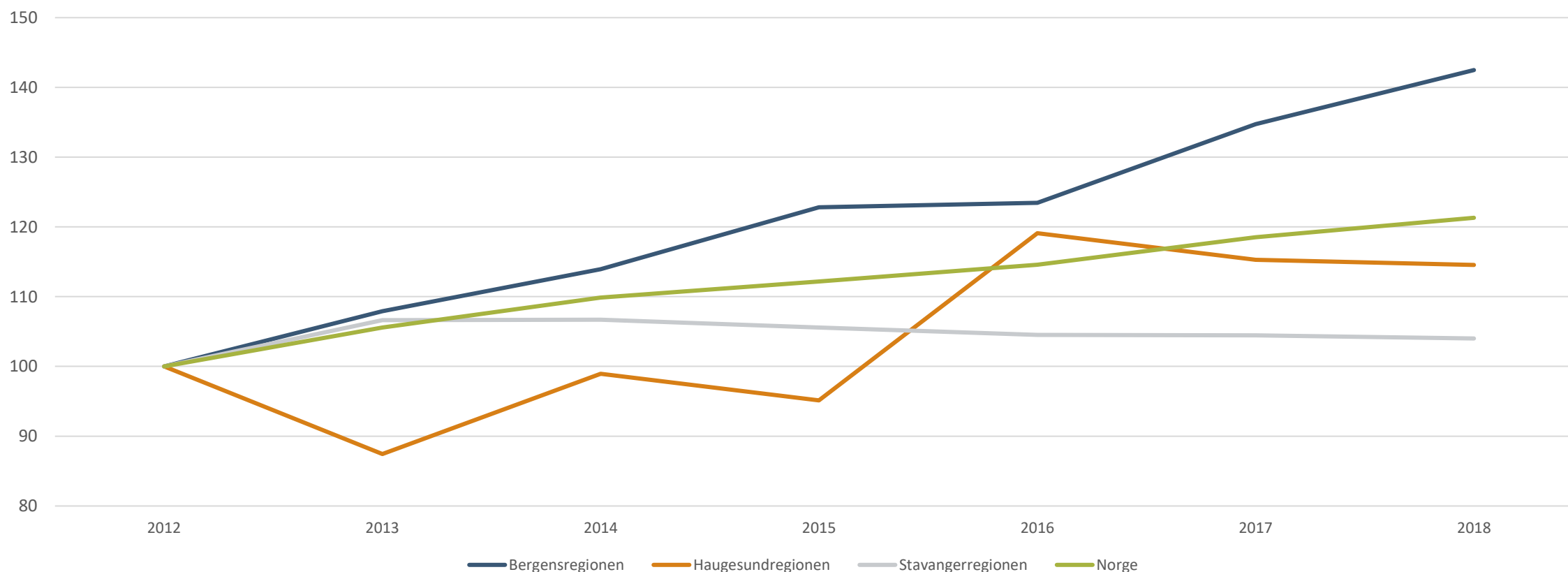

Realinvesteringer per sysselsatt (eks. leverandørindustri til olje og gass) i tre regioner og Norge. 2010 – 2018. Kilde: Menon (2019)

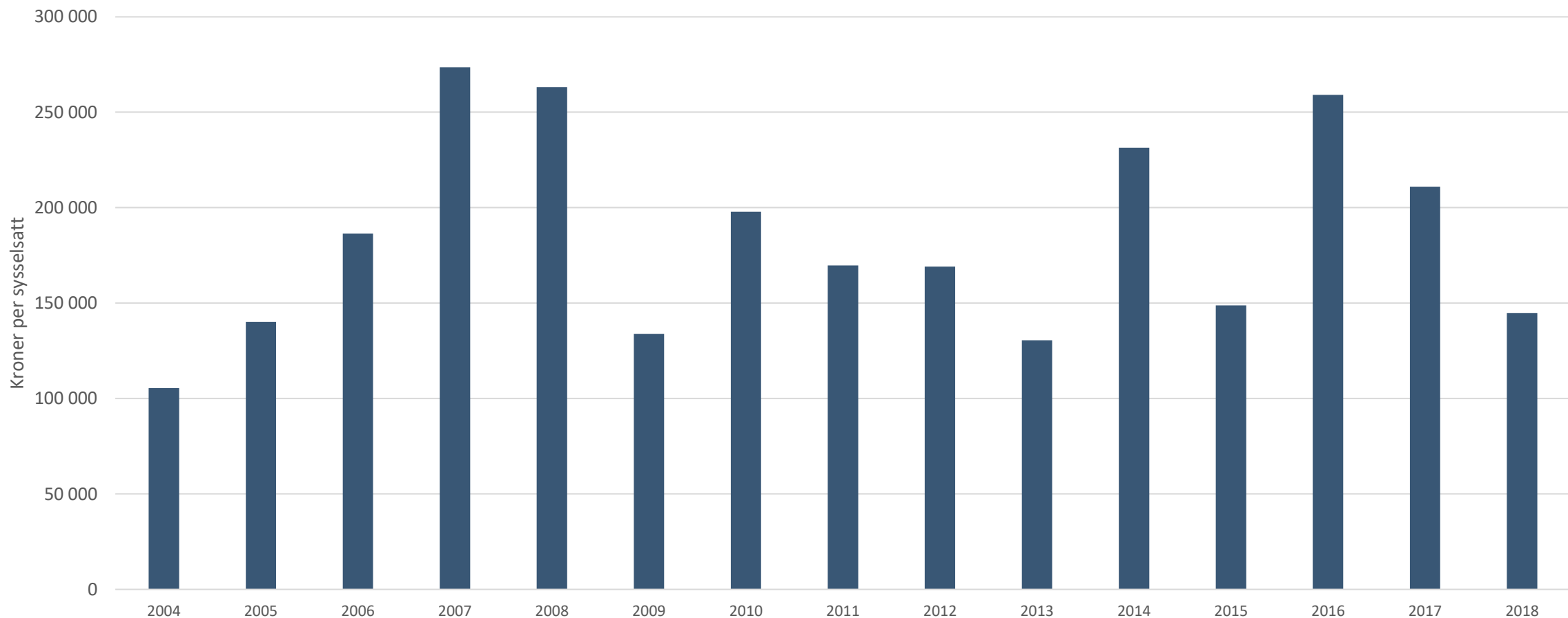
Private realinvesteringer per sysselsatt i tre regioner og Norge. Indeks 2012 = 100. Kilde: Menon (2019)

Realinvesteinger per sysselsatt. 3 års flytende gjennomsnitt. Indeks 2010 = 100

Realinvesteringer per sysselsatt i Haugesundregionen. 2004 – 2018.

Kilde: Menon (2019)

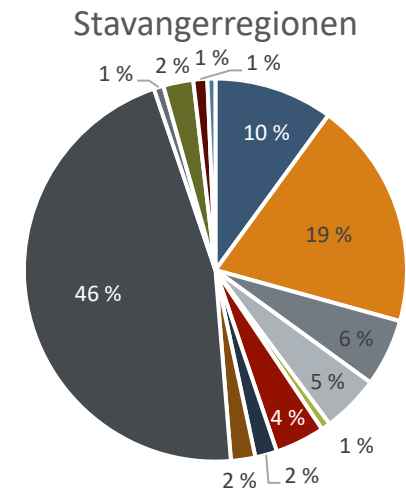
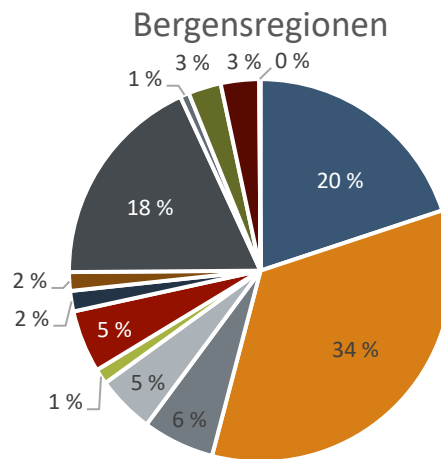
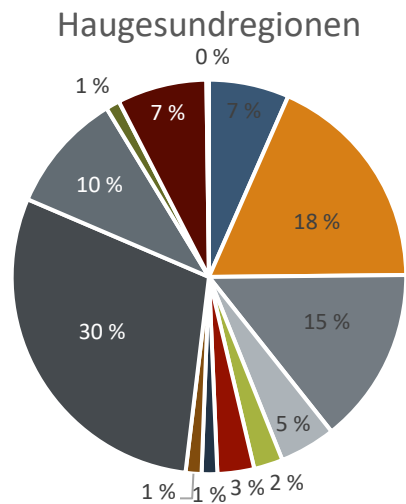

Realinvesteringer i næringene

Hovedfunn

- Samlede investeringer i næringslivet i Haugesundregionen har variert mellom 4,5 til 9 milliarder kroner i året over perioden 2010-2018
- Samlede investeringer i Haugesundregionen var lavere i 2017 og 2018 enn i toppåret 2016
- Næringene med størst investeringsaktivitet i Haugesundregionen er petromaritim og bygg og anlegg. Disse næringene står for over halvparten av realinvesteringene i næringslivet i regionen over tid.
- Investeringsnivået i Haugesundregionen har vært omlag en fjerdedel av nivået i Stavanger- og Bergensregionen i perioden 2010-2018.

Andel av private realinvesteringer i regionen for ulike næringer, snitt for perioden 2010-2018. Kilde: Menon (2019)

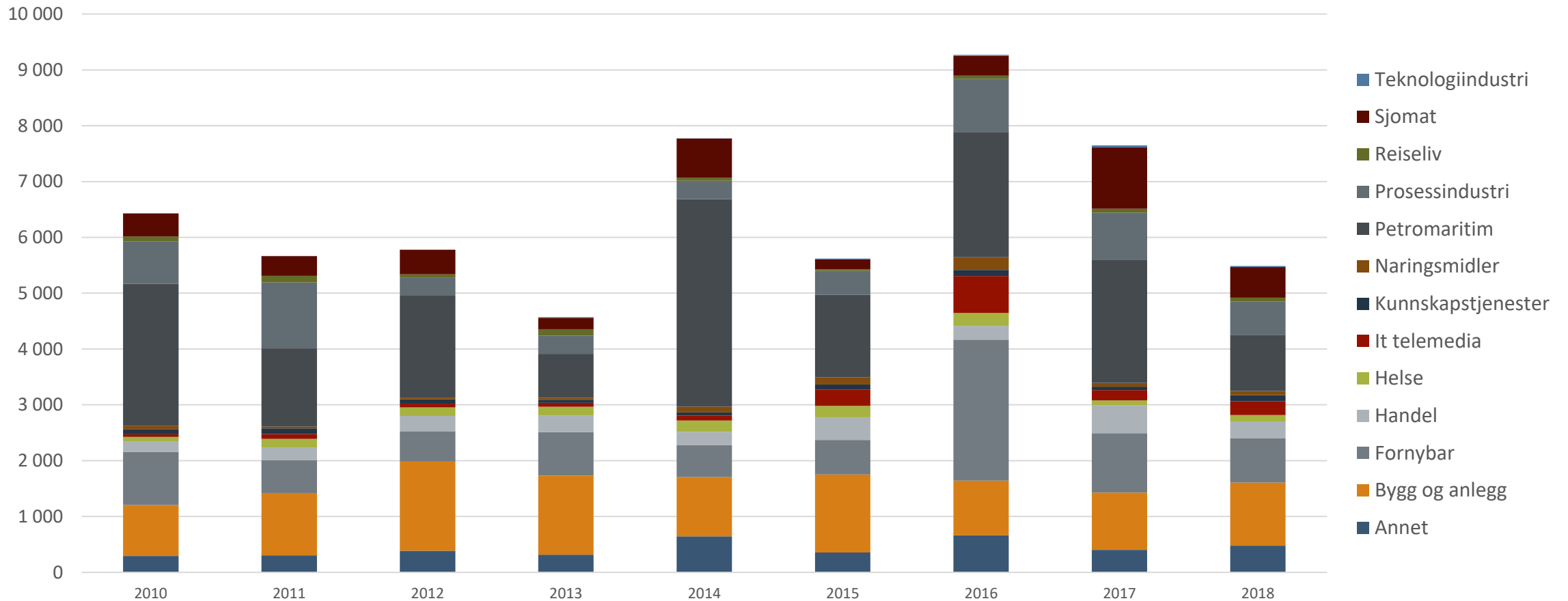

- Annet
- Handel
- Kunnskapstjenester
- Prosessindustri
- Teknologiindustri
- Bygg og anlegg
- Helse
- Næringsmidler
- Reiseliv
- Fornybar
- It telemedia
- Petromaritim
- Sjomat

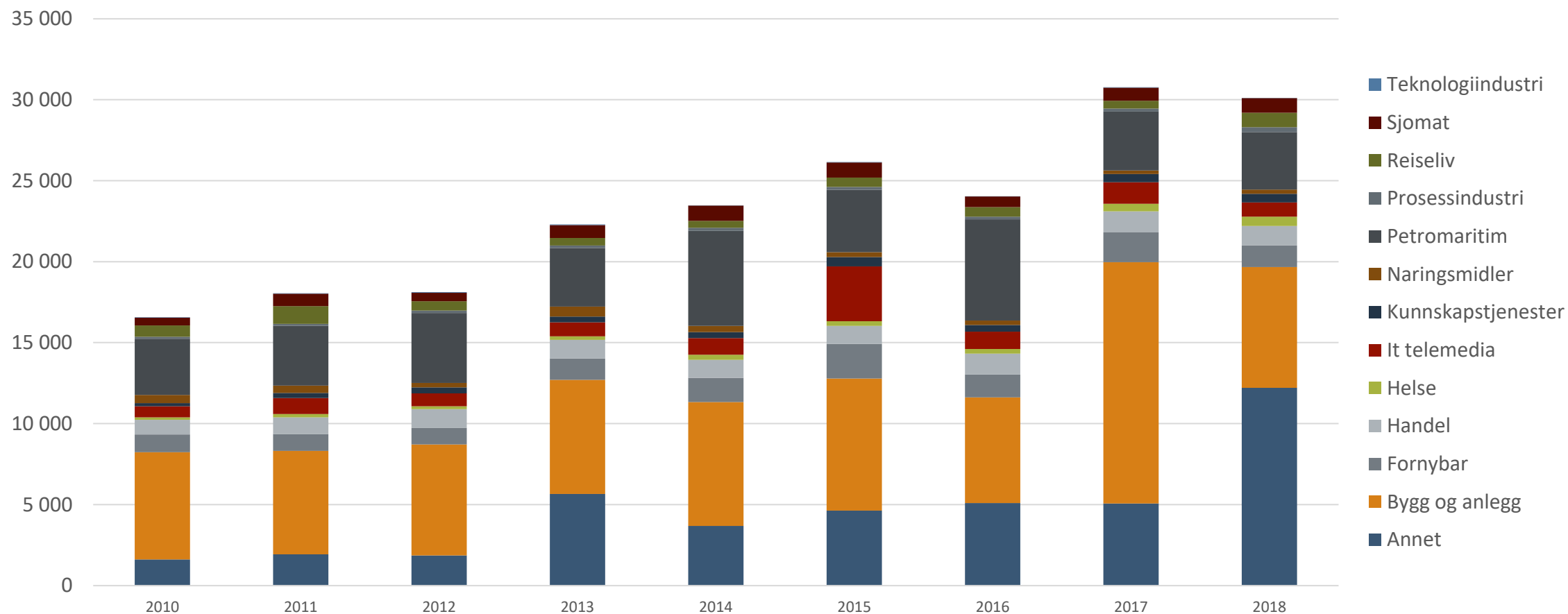
- Annet
- Handel
- Kunnskapstjenester
- Prosessindustri
- Teknologiindustri
- Bygg og anlegg
- Helse
- Næringsmidler
- Reiseliv
- Fornybar
- It telemedia
- Petromaritim
- Sjomat

- Annet
- Handel
- Kunnskapstjenester
- Prosessindustri
- Teknologiindustri
- Bygg og anlegg
- Helse
- Næringsmidler
- Reiseliv
- Fornybar
- It telemedia
- Petromaritim
- Sjomat

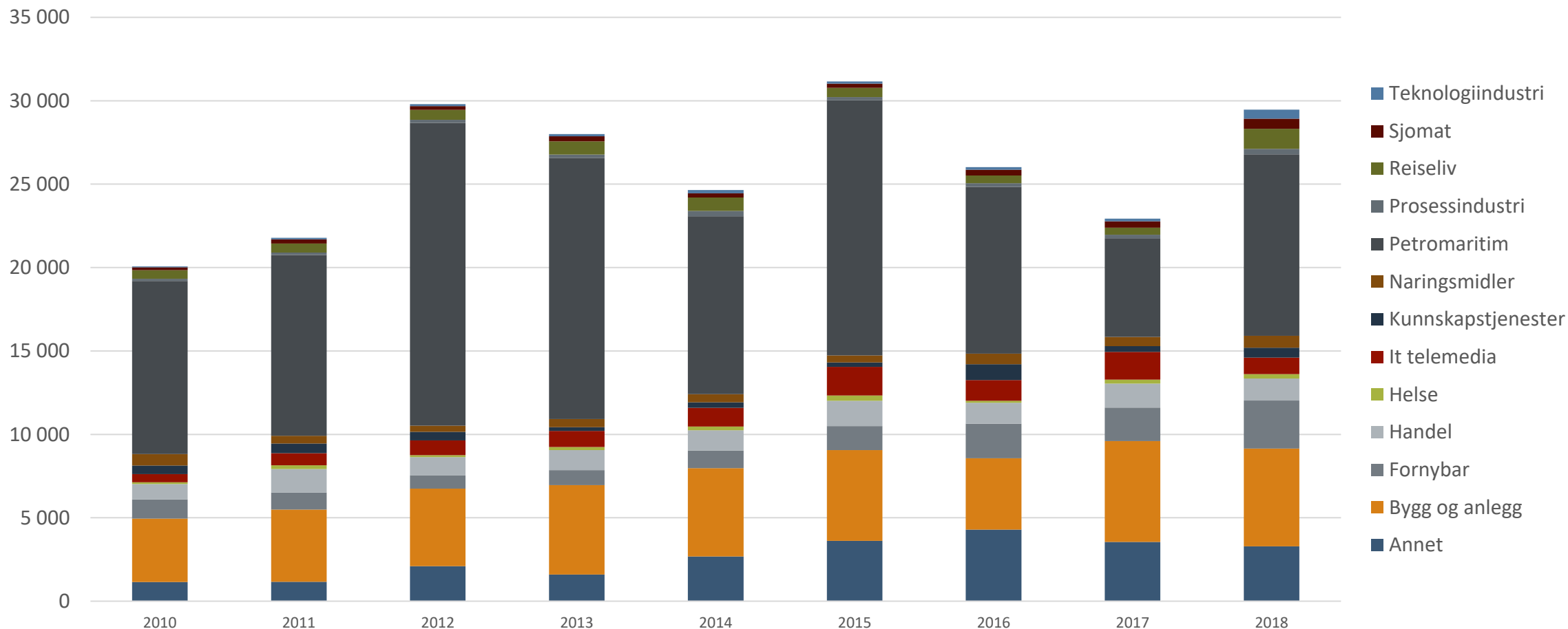
Private realinvesteringer i Haugesundregionen. Millioner kroner. 2010 – 2018. Kilde: Menon (2019)

Private realinvesteringer i Bergensregionen. Millioner kroner. 2010 – 2018. Kilde: Menon (2019)

Private realinvesteringer i Stavangerregionen. Millioner kroner. 2010 – 2018. Kilde: Menon (2019)

PRIVATE INVESTERINGER PER SYSSELSATT FORDELT PÅ NÆRINGER

Hovedfunn

Næringer med sterk utvikling Haugesundregionen:

- **Fornybar:** Investeringer per sysselsatt i Haugesundregionen er høyere enn i Bergenregionen, mens Stavangerregionen ligger nesten på same nivået i gjennomsnitt. Investeringene i næringen har økt mellom 2013 og 2017, også i Haugesundregionen.
- **Sjømat:** Haugesundregionen investerer mer per sysselsatt i næringen enn naboregionene stort sett hele perioden.
- **Helse:** Investeringene per sysselsatt i helsenæringen er atskillig høyere i Haugesundregionen enn både på landsbasis og i naboregionene (unntak 2017 og 2018).
- **Prosessindustri:** Høye investeringer per sysselsatt i næringen som skyldes store investeringer hos Hydro.

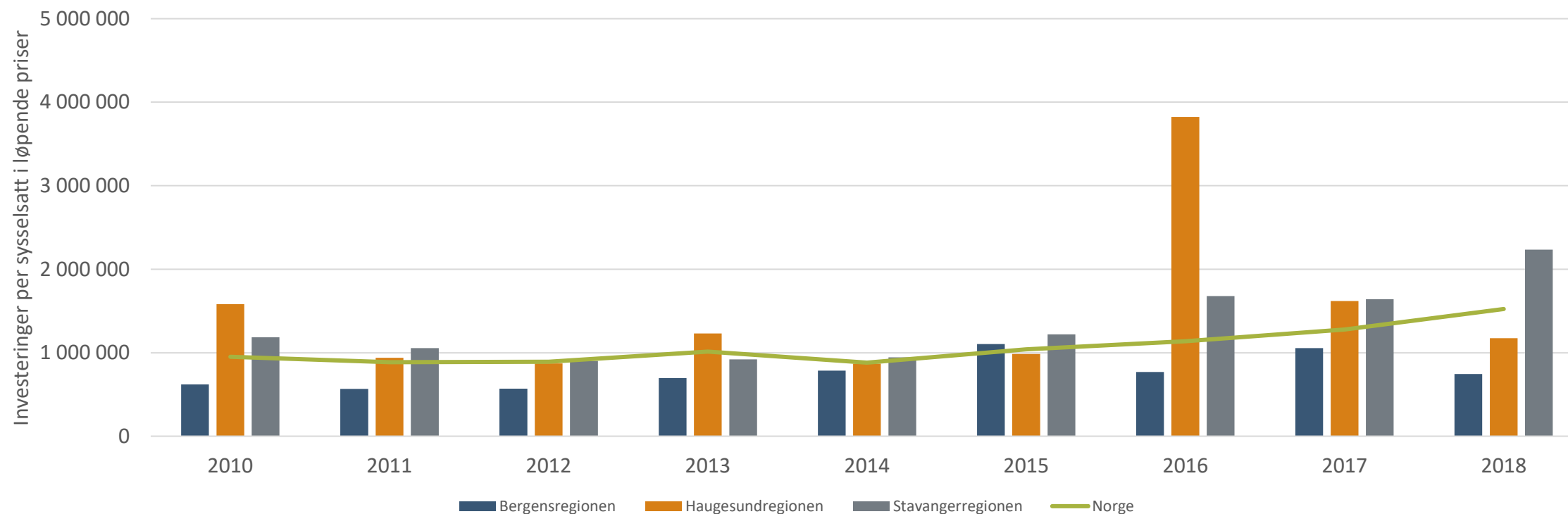
Næringer med svak utvikling i Haugesundregionen:

- **Bygg og anlegg:** Investeringene per sysselsatt i bygg og anleggsnæringen lavere i Haugesundregionen enn i naboregionene og på landsbasis. Bergensregionen skiller seg positivt ut her og ligger jevnt over nivået på landsbasis fram til 2015.
- **Petromaritim:** Utviklingen i investeringer per sysselsatt har vært veldig forskjellig mellom regionene. Mens Haugesundregionen økte investeringer per sysselsatt mellom 2015 og 2017, viser Stavanger motsatt utvikling. Stort sett er utviklingen i alle regionene relativt svak
- **Handel:** Investeringene i Haugesundregionen er svakere enn i resten av landet og i naboregionene. Stavanger skiller seg positivt ut og ligger over nivået på landsbasis i nesten alle år.
- **It og telemedia:** Lave investeringstall per sysselsatt i alle år i Haugesundregionen fram til 2015. Investeringene i 2016 var svært høye, også sammenlignet med de andre regionene, som skyldes Telia Norge AS og Haugeland Kraft Fiber AS. Utviklingen siden 2016 har imidlertid vært svak.
- **Kunnskapstjenester:** Haugesundregionen investerer mindre enn Stavangerregionen og mer enn Bergenregionen i de fleste årene. 2017 er et unntaksår der investeringer per sysselsatt var lavest i Haugesundregionen.
- **Næringsmidler:** Investeringer per sysselsatt har vært lavere i nesten alle år i Haugesund sammenlignet med de andre regionene. Et unntaksår er 2014 på grunn av høye investeringer av Danica Foods AS.
- **Reiseliv:** Investeringene innen reiselivsliv ligger langt lavere i Haugesundregionen enn på landsbasis og i naboregionene.
- **Teknologiindustri:** Private realinvesteringer per sysselsatt i Haugesundregionen er lavere enn i Stavangerregionen og høyere enn i Bergensregionen de siste årene.

Private realinvesteringer per sysselsatt. Fornybar energi. 2010 – 2018

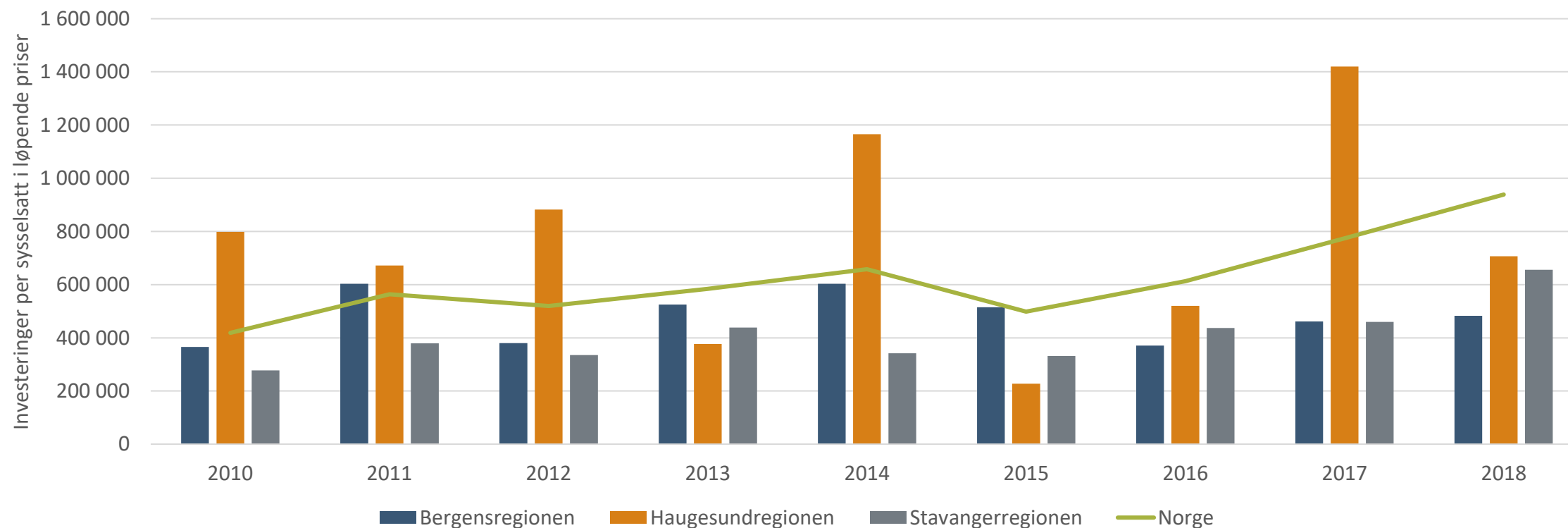
Kilde: Menon (2019)

Fornybar energi

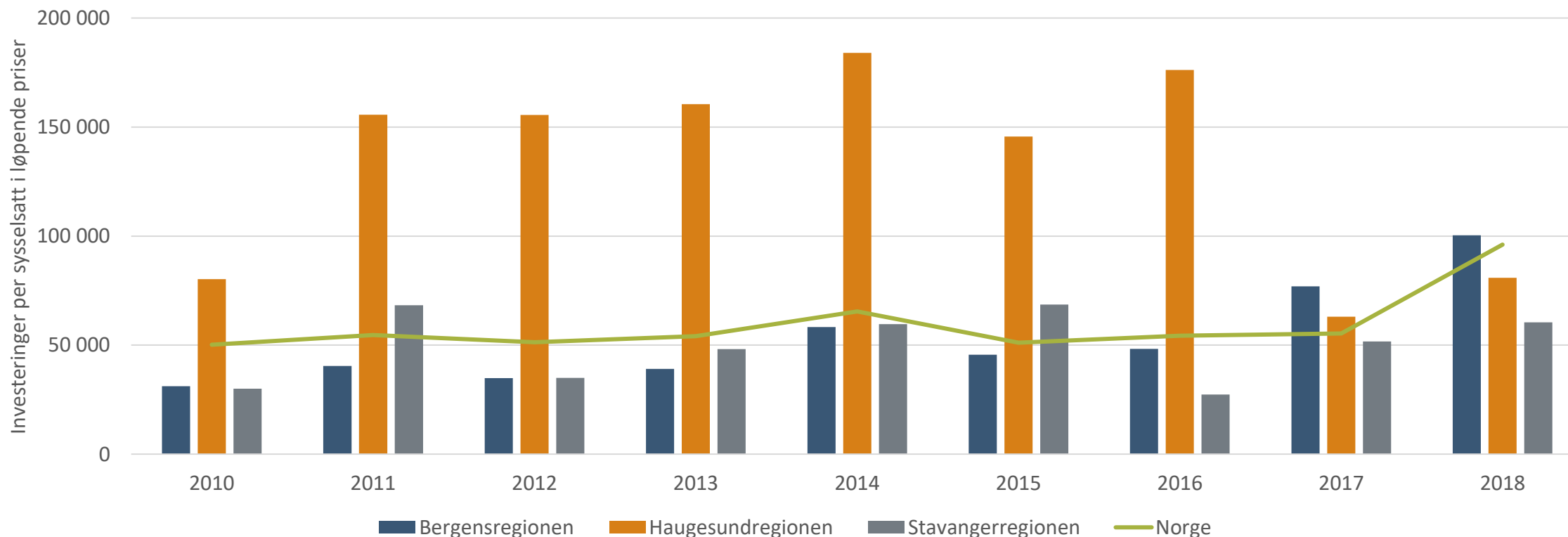
Private realinvesteringer per sysselsatt. Sjømat. 2010 – 2018 Kilde: Menon (2019)

Sjømat

Private realinvesteringer per sysselsatt. Helse. 2010 – 2018 Kilde: Menon (2019)

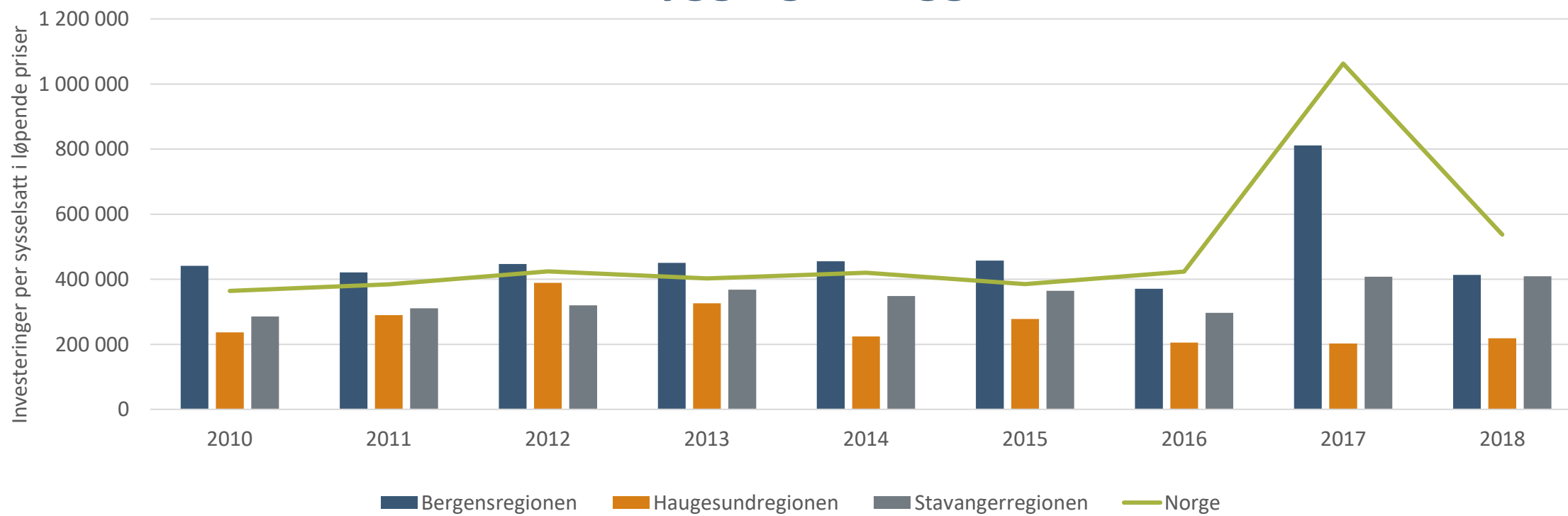
Helse

Private realinvesteringer per sysselsatt. Bygg og anlegg. 2010 – 2018

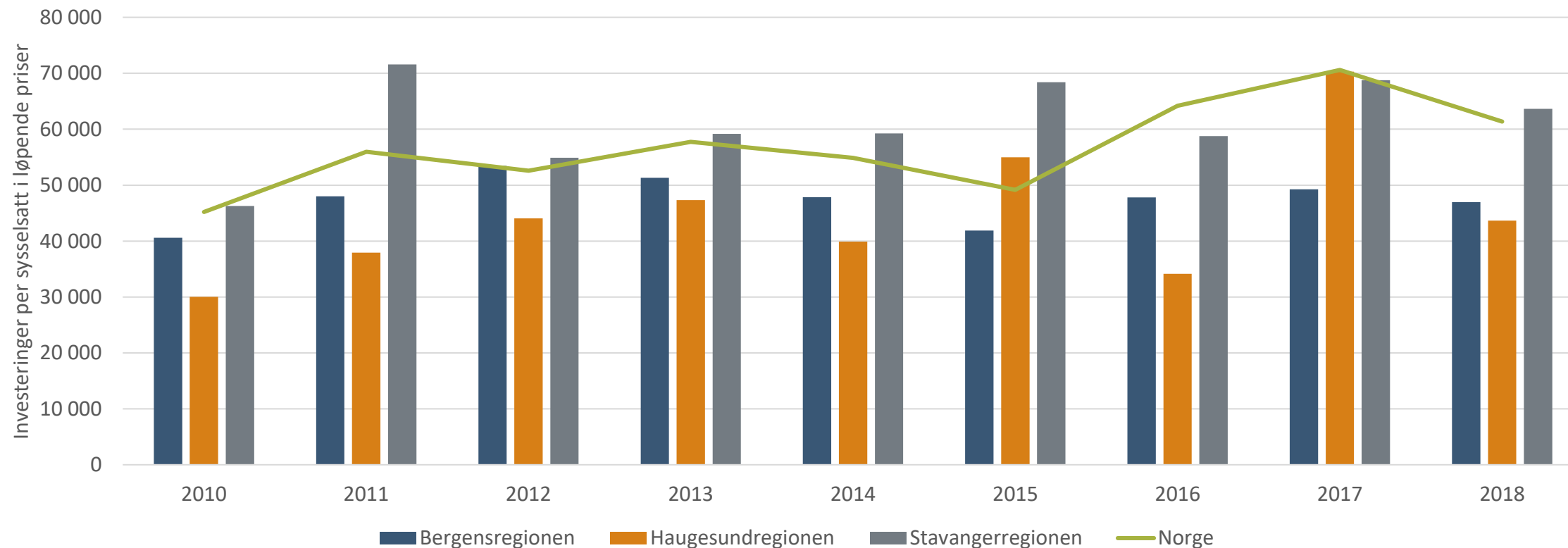
Kilde: Menon (2019)

Bygg og anlegg

Private realinvesteringer per sysselsatt. Handel. 2010 – 2018 Kilde: Menon (2019)

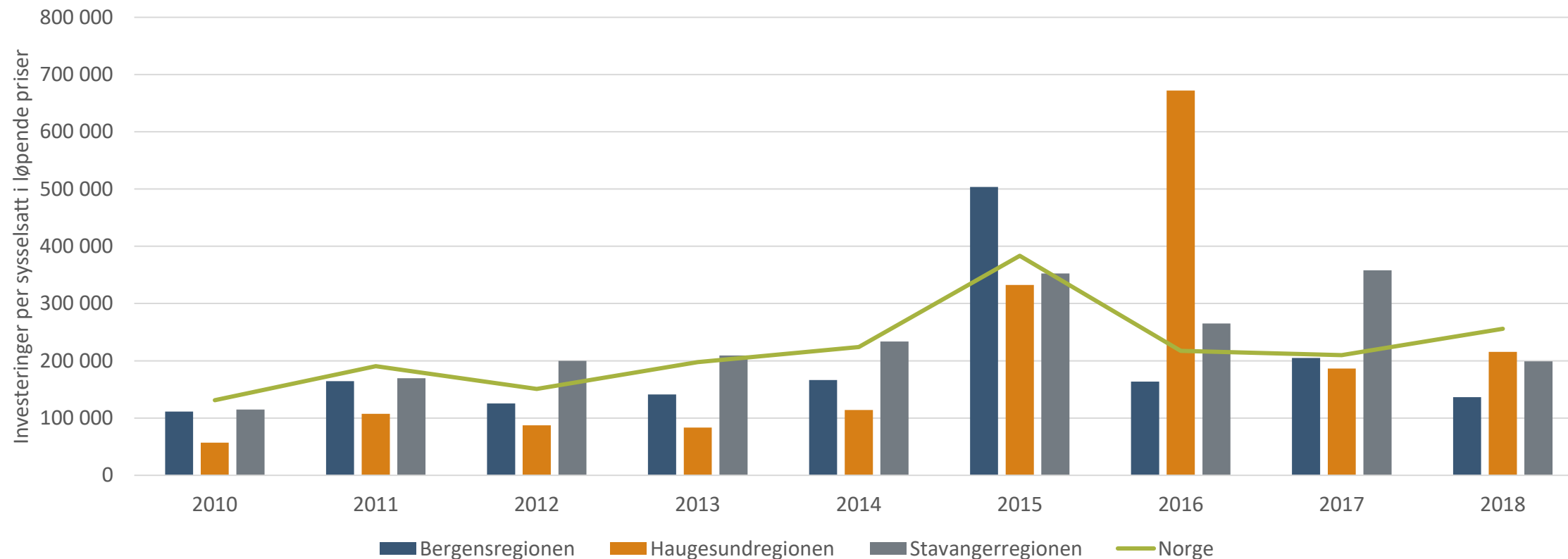
Handel

Private realinvesteringer per sysselsatt. It, tele og media. 2010 – 2018

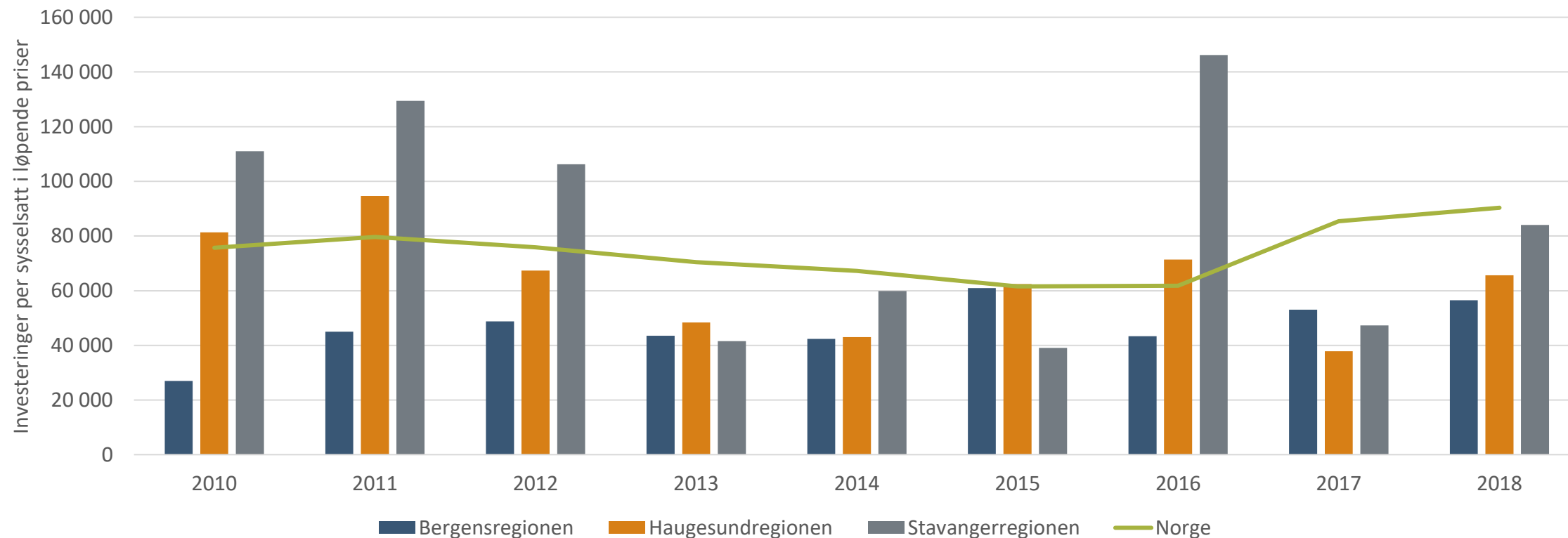
Kilde: Menon (2019)

IT og telemedia

Private realinvesteringer per sysselsatt. Kunnskapstjenester. 2010 – 2018 Kilde: Menon (2019)

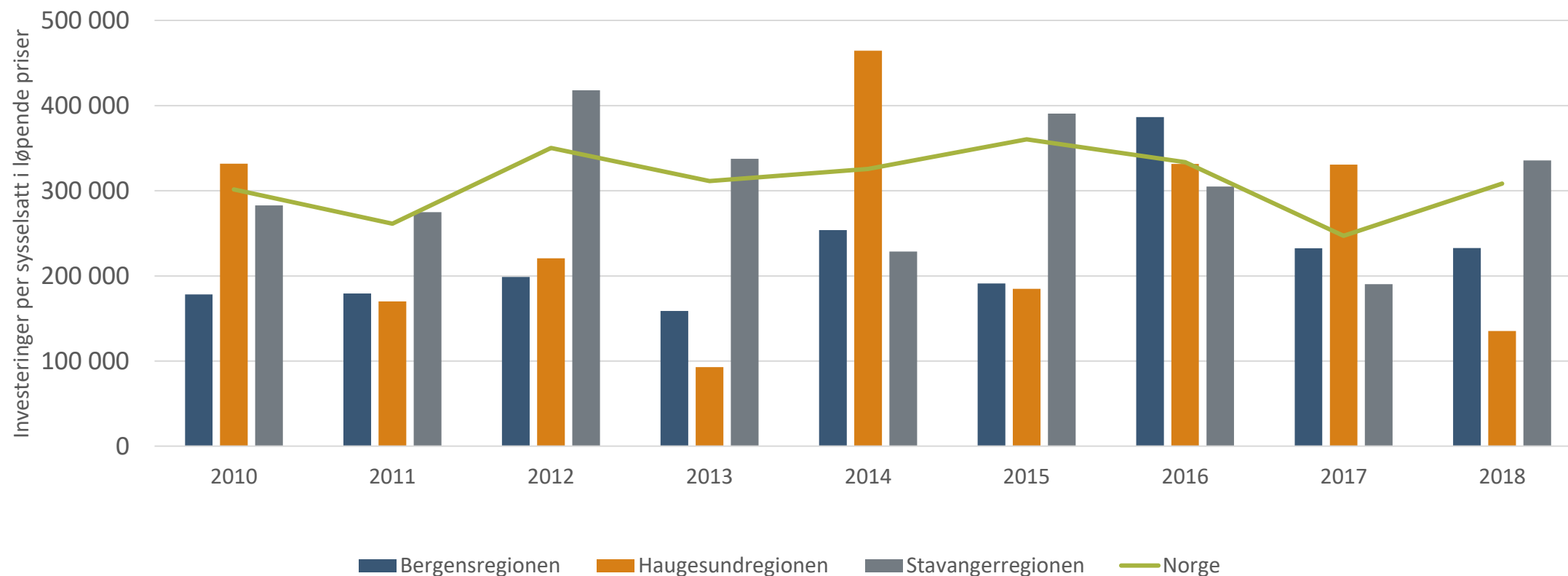
Kunnskapstjenester

Private realinvesteringer per sysselsatt. Petromaritim. 2010 – 2018

Kilde: Menon (2019)

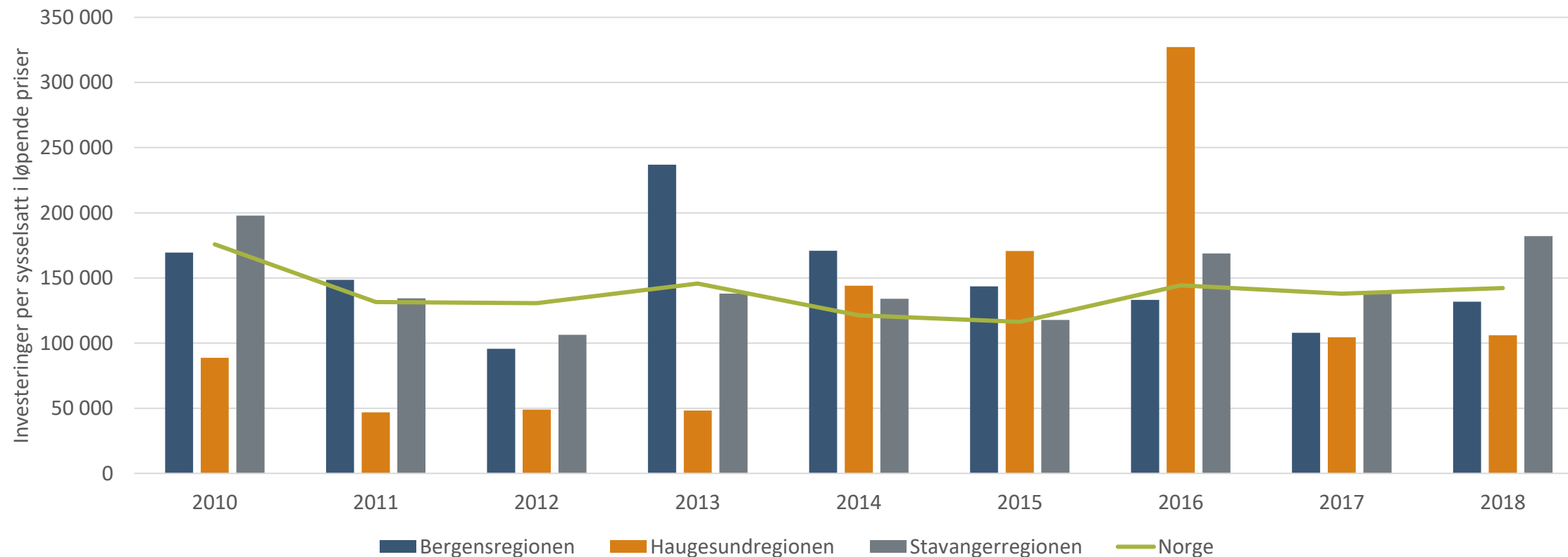
Petromaritim

Private realinvesteringer per sysselsatt. Næringsmidler. 2010 – 2018

Kilde: Menon (2019)

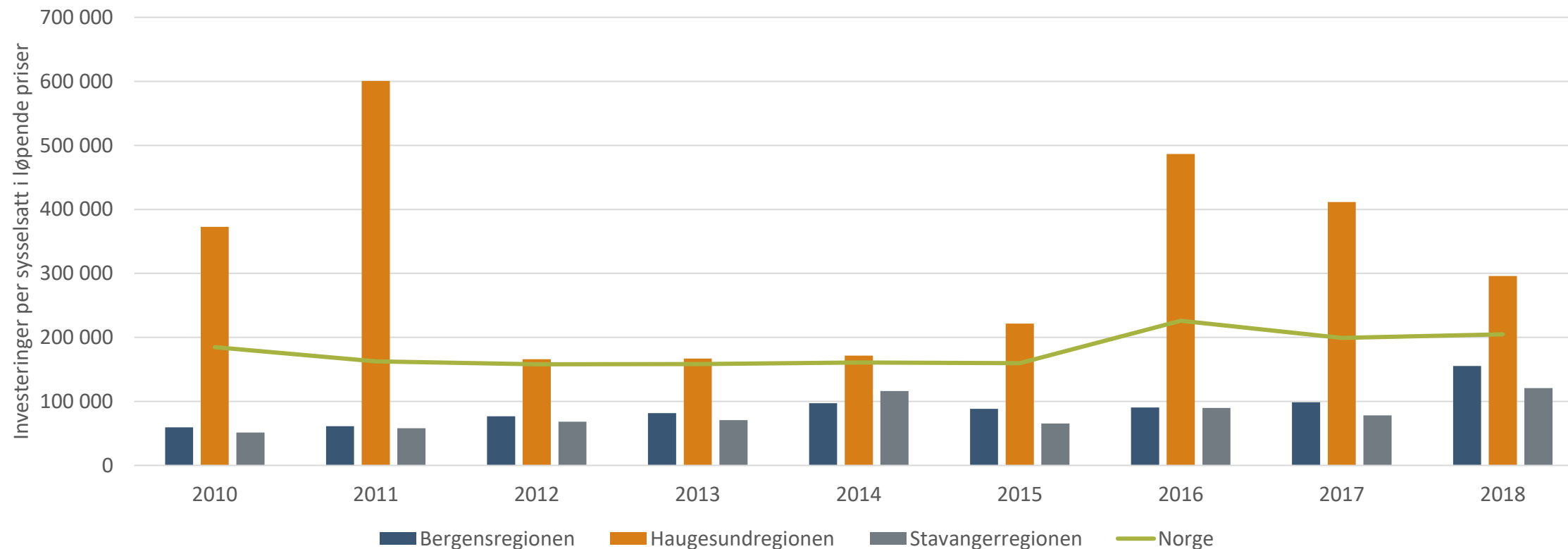
Næringsmidler

Private realinvesteringer per sysselsatt. Prosessindustri. 2010 – 2018

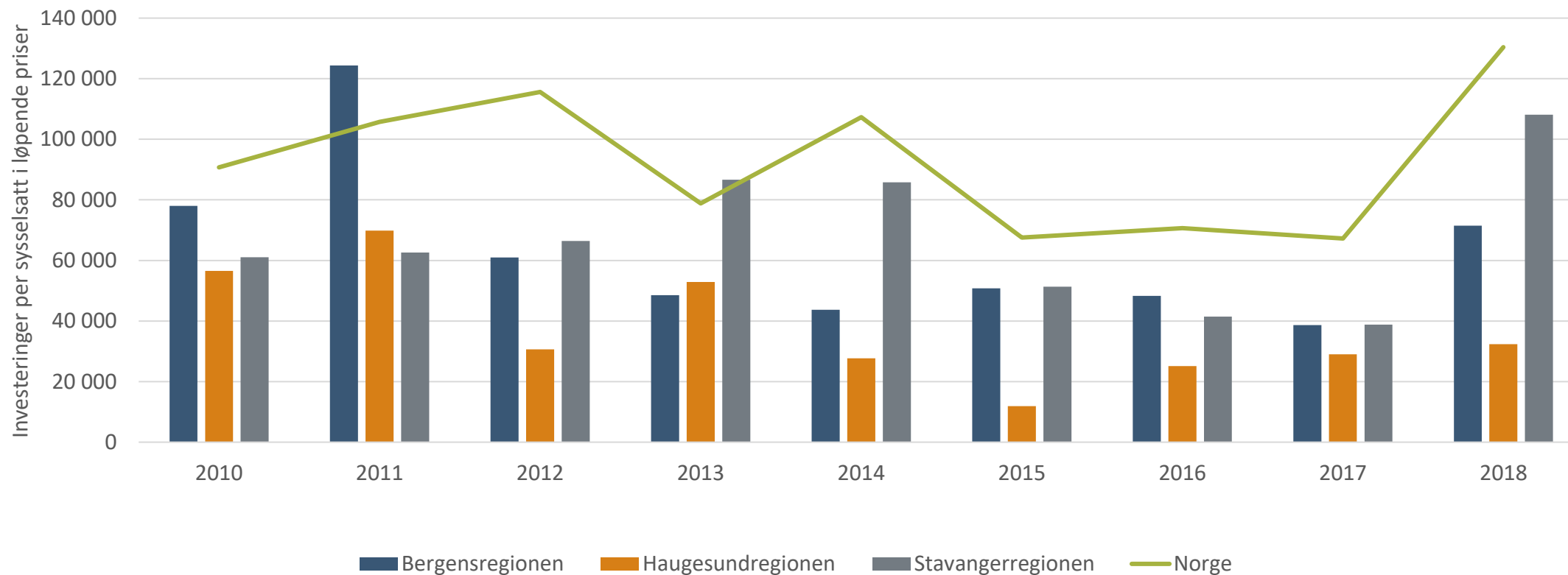
Kilde: Menon (2019)

Prosessindustri

Private realinvesteringer per sysselsatt. Reiseliv. 2010 – 2018 Kilde: Menon (2019)

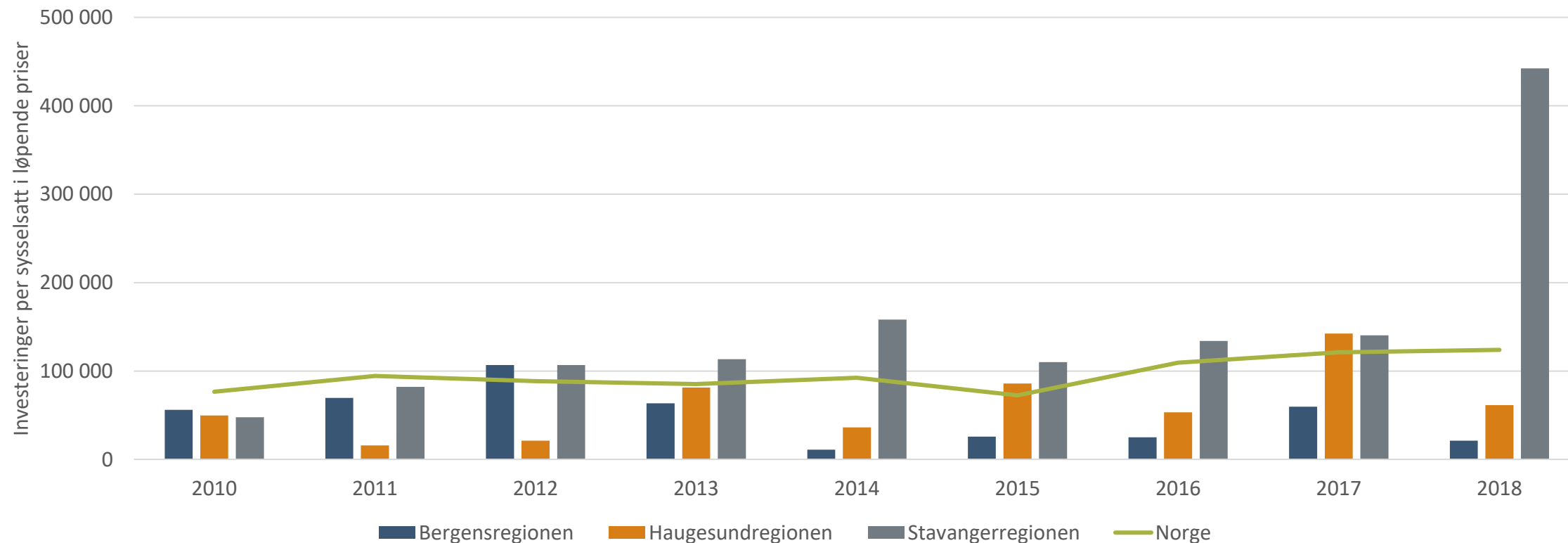
Reiseliv

Private realinvesteringer per sysselsatt. Teknologiindustri. 2010 – 2018

Kilde: Menon (2019)

Teknologiindustri

Offentlige investeringer per innbygger

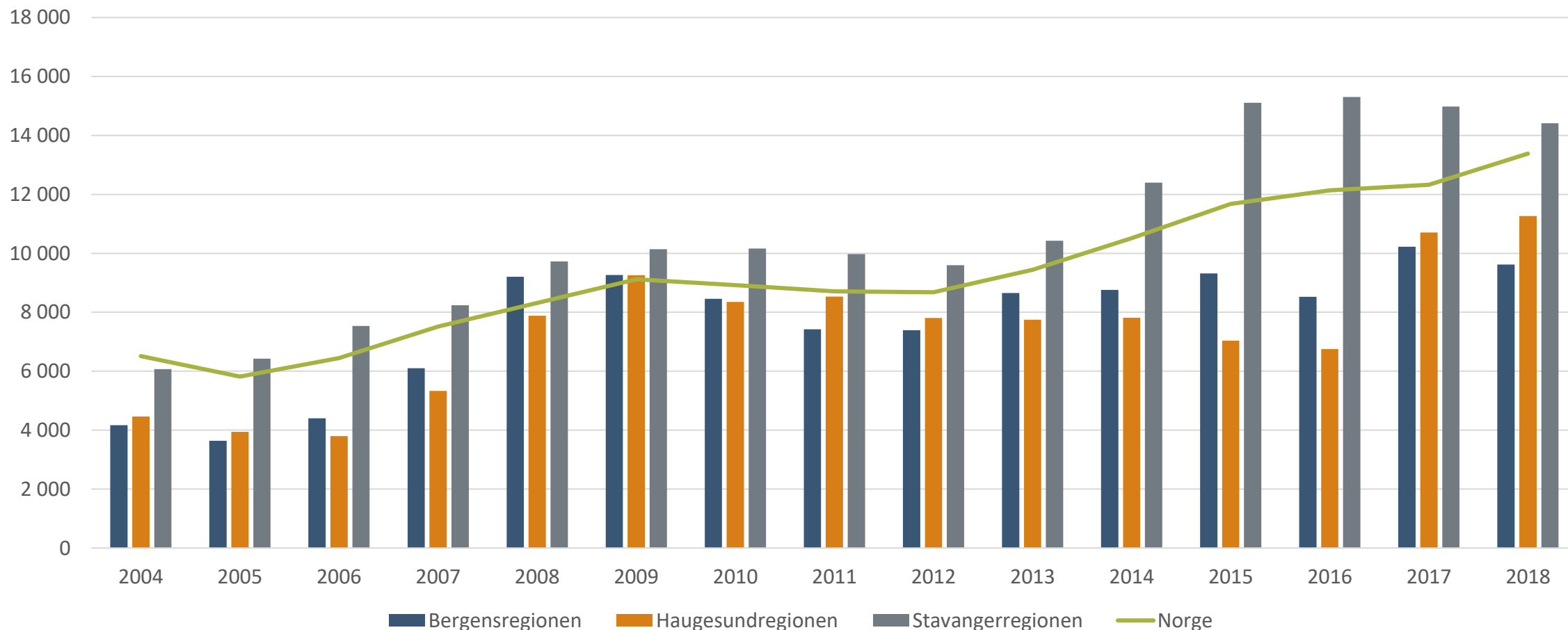
Metode offentlige investeringer

- Offentlige investeringer er hentet fra Kommuneregnskapet hos SSB:
 - Tabell: 04938: A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg. - grunnlagsdata (K)
 - Tabell: 12362: Utgifter til tjenesteområdene, etter funksjon og art (K) 2015 - 2018
 - Statistikkvariabel: Brutto investeringsutgifter
 - Befolkning er hentet fra tabell 06913: Folkemengde 1. januar og endringer i kalenderåret (K)
- Områdene fra SSB er delt inn i grovere kategorier:
 - Administrasjon og styring: administrasjon, administrasjon og styring, styring og kontrollvirksomhet
 - Skole: Grunnskoleopplæring
 - Helse og omsorg mm.: kommunehelse, pleie og omsorg, helse og omsorg, sosialtjenesten og barnevern
 - Kultur og kirke: kultur og kirke
 - Samferdsel
 - Bolig
 - Vann, avløp, renovasjon/avfall
 - Barnehage
 - Øvrige investeringer: brann og ulykkes vern, næring, tjeneste utenfor ordinært kommunalt ansvar, fys.plan/kulturminne/natur/nærmiljø og interkommunale samarbeid
- Kun utvalgte kategorier er presentert i plansjene nedenfor

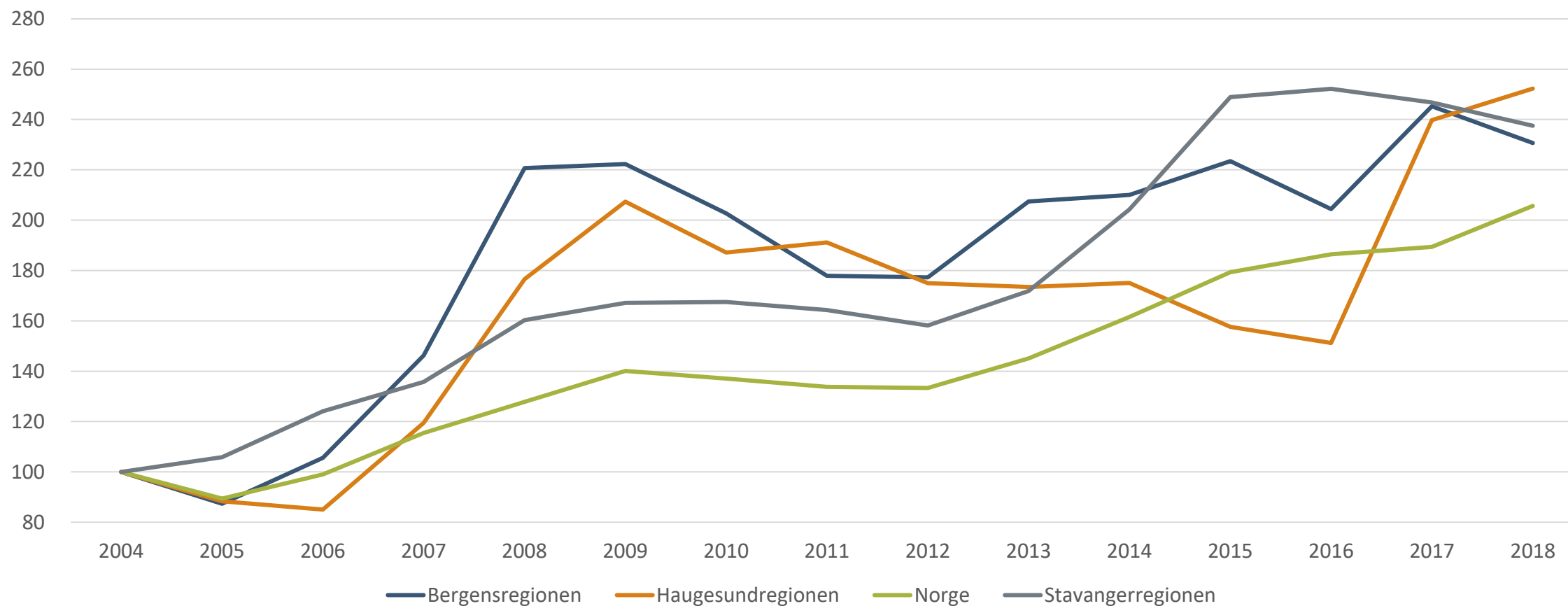
Hovedfunn

- Offentlige investeringer per innbygger i Norge har vokst i hele perioden 2005 – 2018 (unntak 2005, 2010 og 2011). I Haugesundregionen vokste offentlige investeringer per innbygger kraftig frem til 2009. Investeringene per hode dabbet litt av i årene etter finanskrisen, men vokste kraftig igjen i 2017 og 2018. I Norge har investeringene tatt seg opp igjen de siste seks årene, mens i Stavangerregionen var utviklingen siden 2016 svak. Bergensregionen har hatt en moderat innhenting av offentlige investeringer per innbygger siden 2011.
 - Investeringer i helsetjenester per innbygger i Haugesundregionen var relativt høye i perioden 2010 – 2012, deretter var de lave i perioden 2013-2016, før de har steget kraftig mellom 2016 og 2017. Vi ser en lignende utvikling i Bergensregionen, mens Stavanger har hatt en mer stabil utvikling.
 - Investeringene i skole i Haugesundregionen ligger under investeringene i Norge og skiller seg ut de siste åtte årene med laveste investering i skole per innbygger (unntak 2011).
 - Gjennomgående har investeringene i barnehagesektoren i Haugesundligget ligget under landsgjennomsnittet. Unntaket er 2013 hvor det ligger litt høyere enn landssnittet. Stavangerregionen ligger høyere enn landssnittet i de fleste årene. Bergensregionen ligger over Haugesundregionen de siste årene.
 - Offentlige investeringer i bolig i Haugesundregionen har vært jevnt over lavt i perioden, men med en betydelig oppsving siste to år. Stavangerregionen investerer klart mest i bolig per innbygger de siste 10 årene, bortsett fra 2018 der Haugesundregionen investerte mest per innbygger.
 - Offentlige investeringer i kultur og kirke i Haugesundregionen ligger stort sett under nivået på landsbasis over perioden.

Offentlige investeringer per innbygger. 2004 – 2018. Kilde: SSB/Kostra (2019)

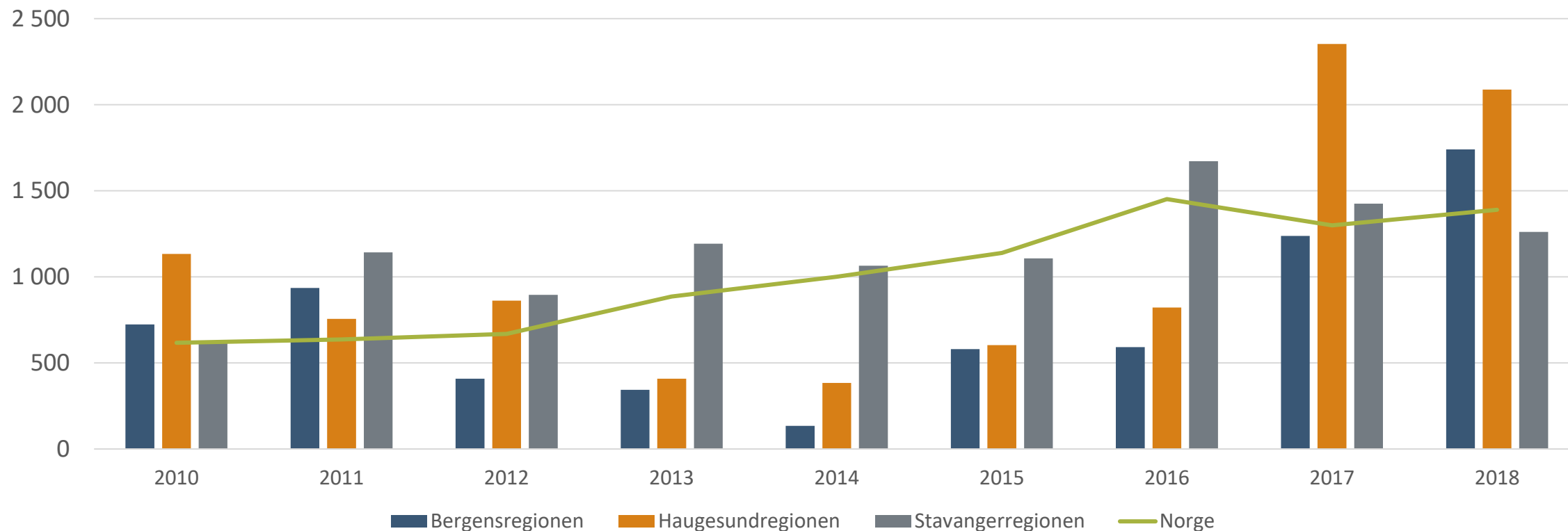
Offentlige investeringer. 2004 – 2018. Indeks 2004 = 100 Kilde: SSB/Kostra (2019)

Offentlige investeringer per innbygger innenfor utvalgte sektorer

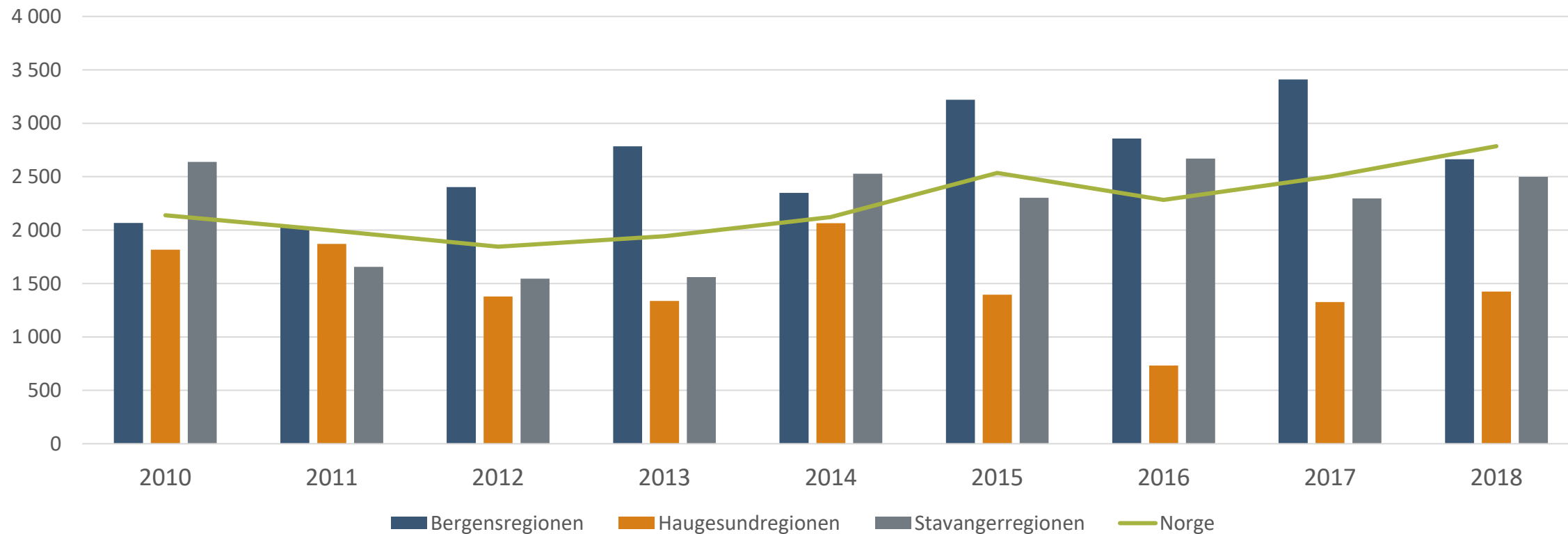
Offentlige investeringer per innbygger innen helse. 2010 – 2018. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Helse

Offentlige investeringer per innbygger innen skole. 2010 – 2016. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

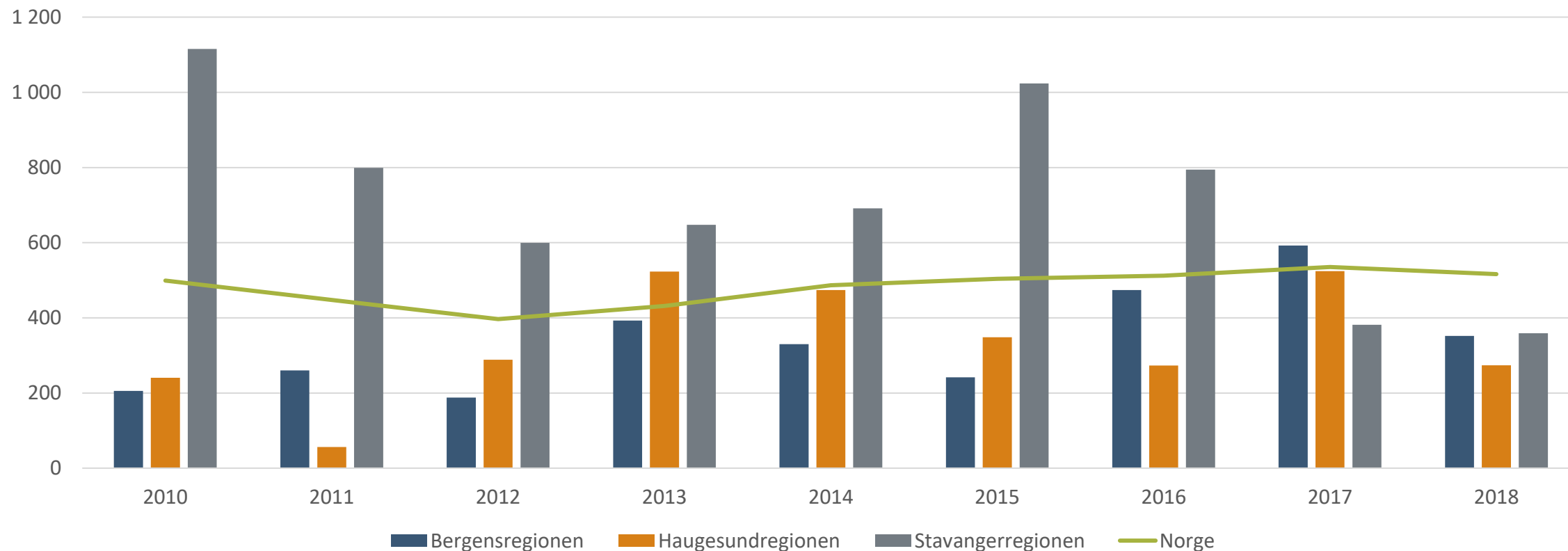
Skole

8 Offentlige investeringer per innbygger innen barnehage. 2010 – 2018

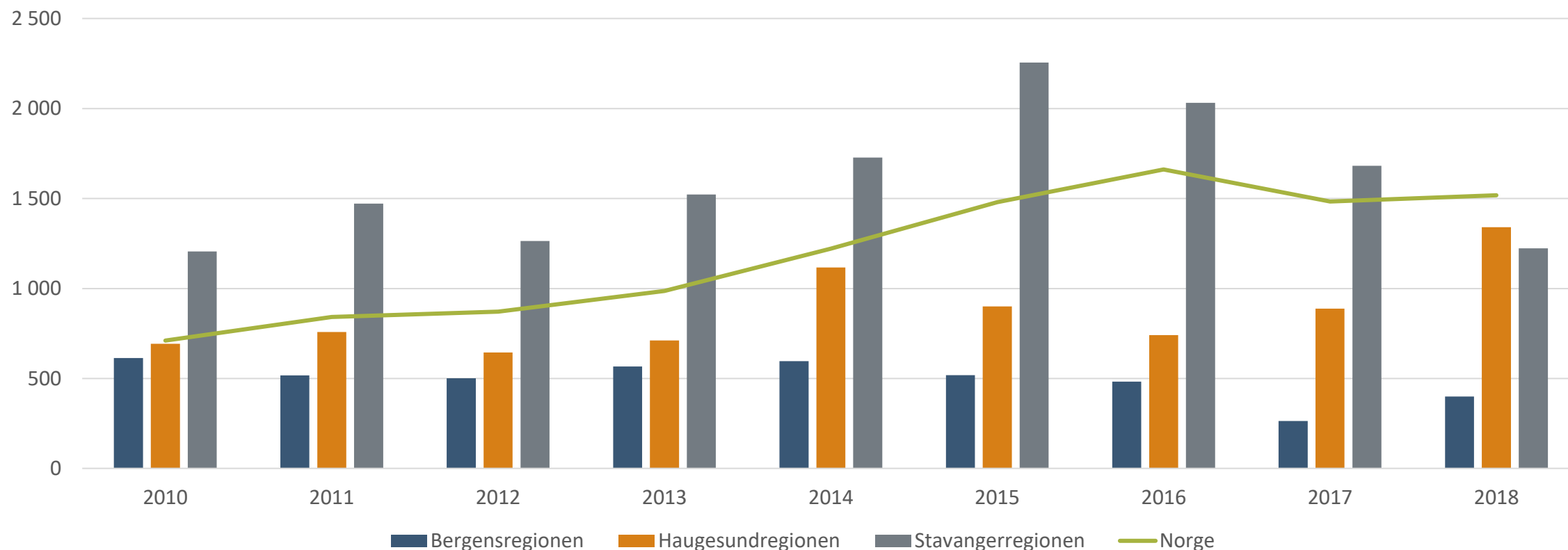
Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Barnehage

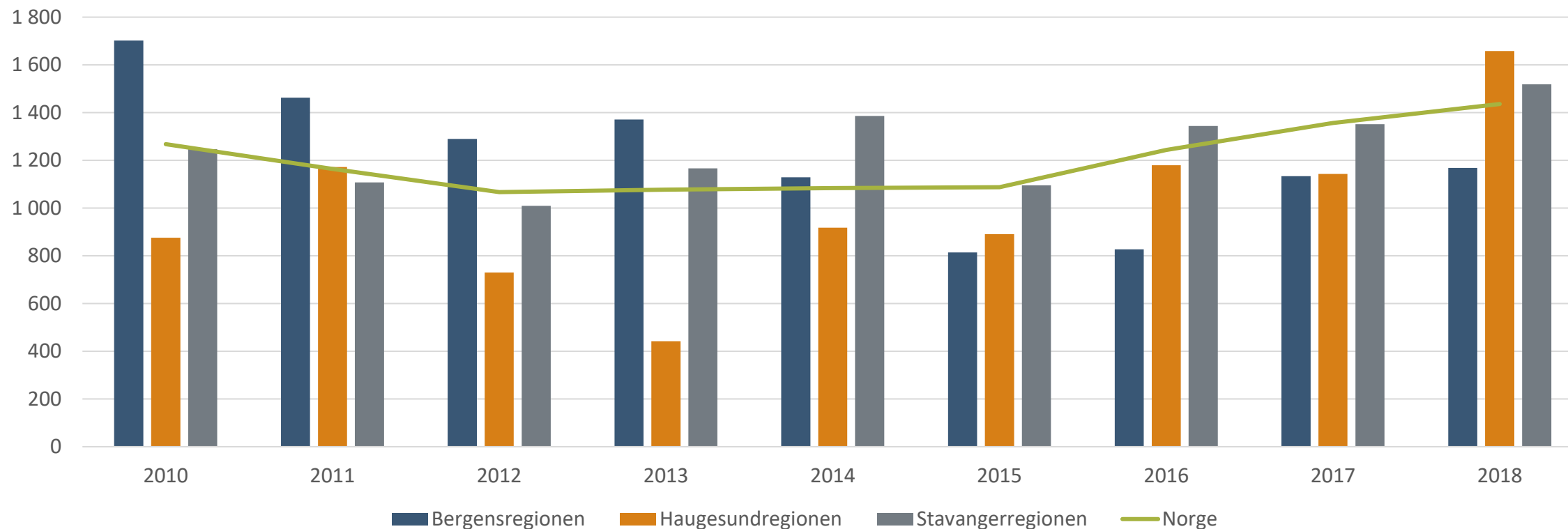
Offentlige investeringer per innbygger innen bolig. 2010 – 2018. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Bolig

Offentlige investeringer per innbygger innen kultur og kirke. 2010 – 2018. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Kultur og kirke

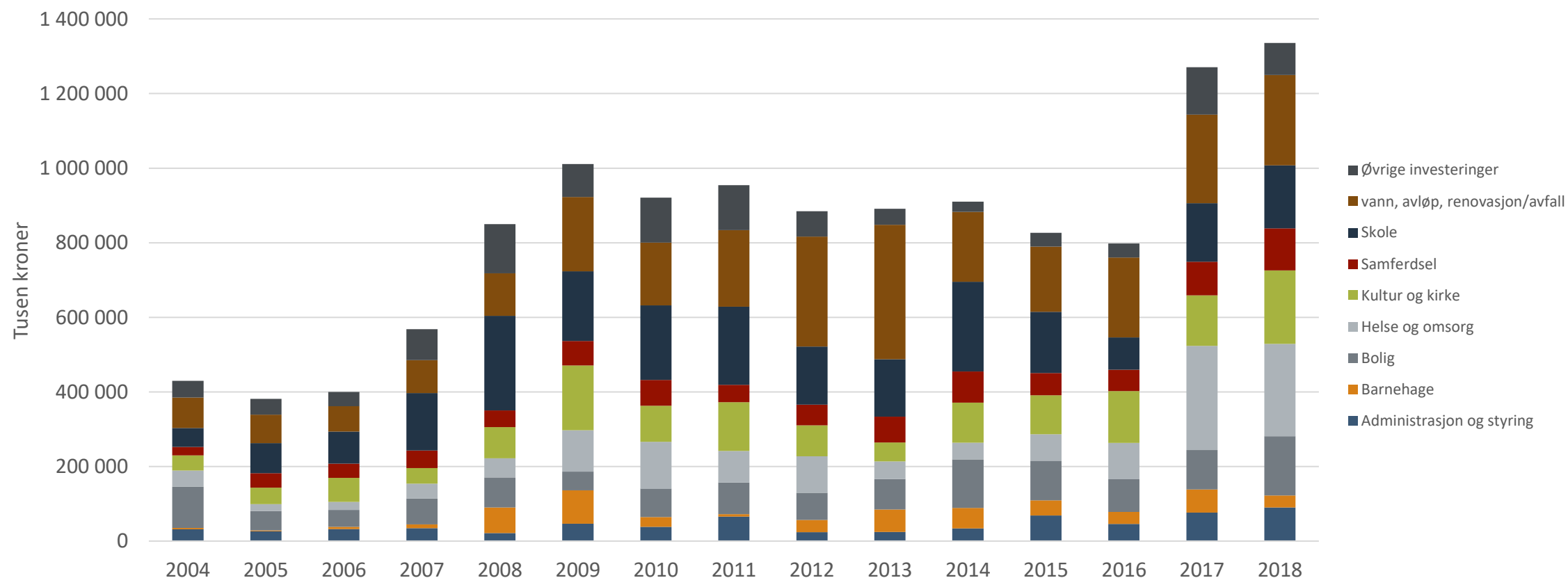

Offentlige investeringer fordelt på tjenesteområder (Nivå)

Offentlige investeringer per tjenesteområde i Haugesundregionen over tid

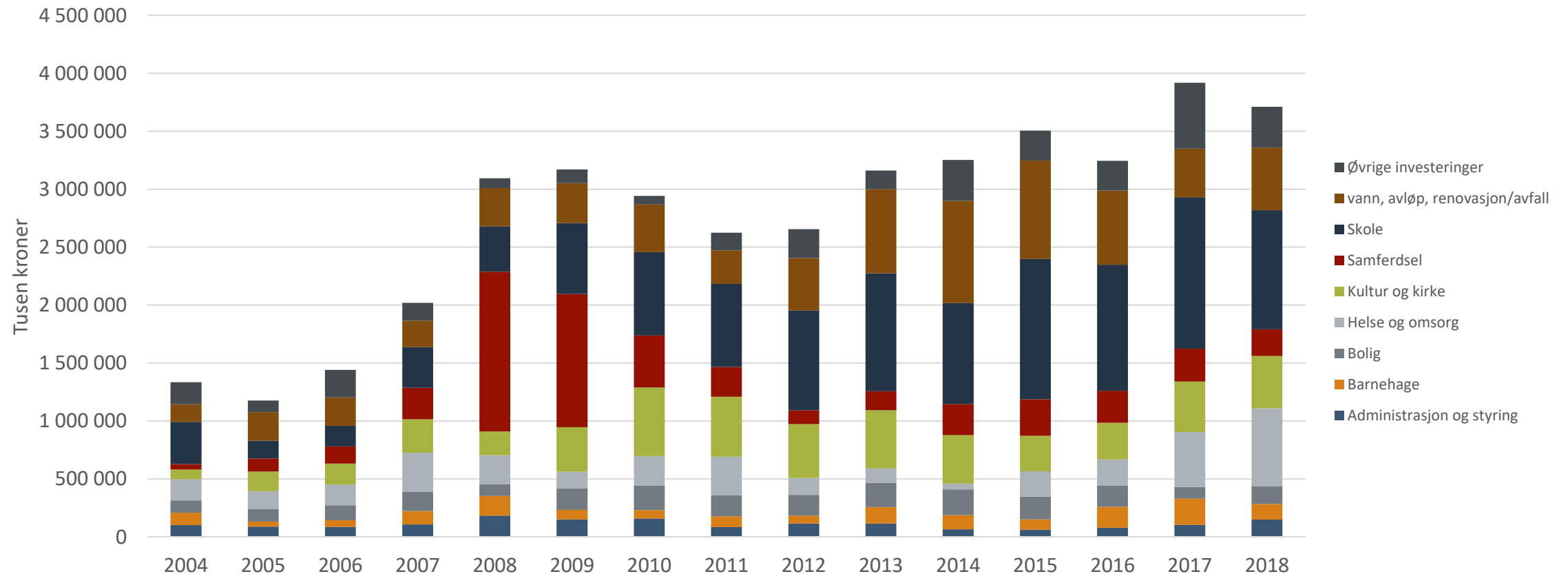
Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Haugesundregionen

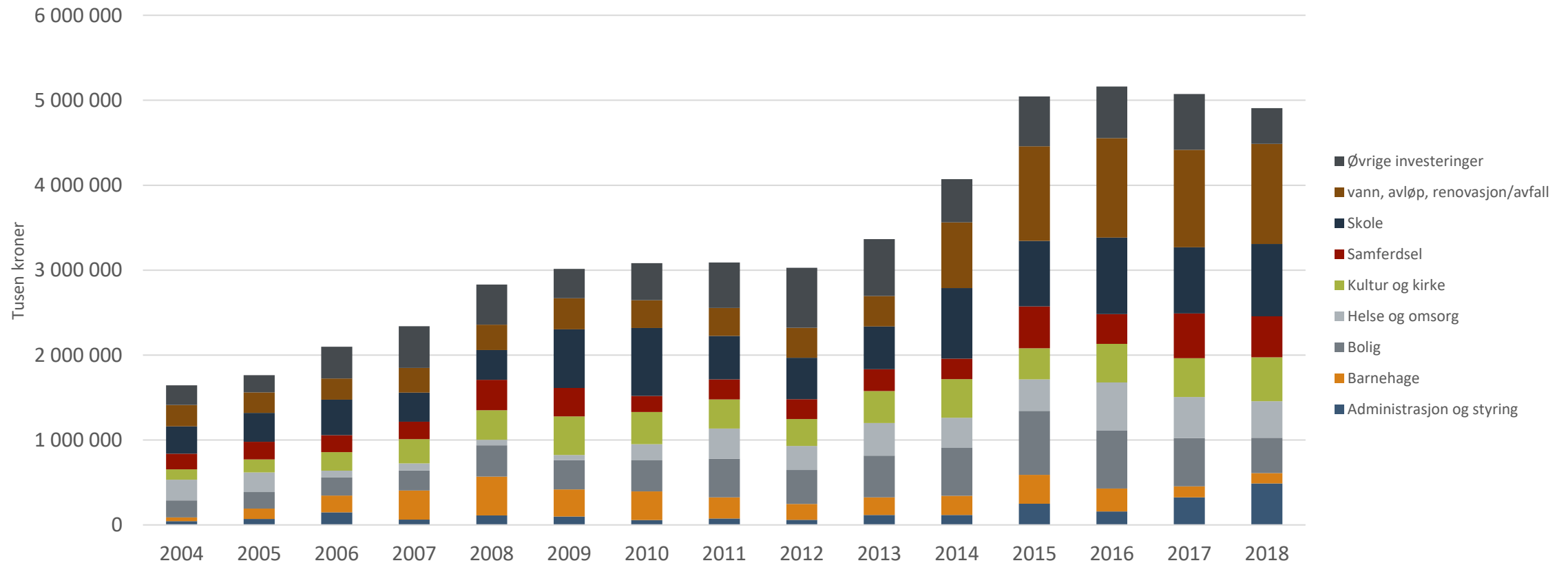
Offentlige investeringer per tjenesteområde i Bergensregionen over tid. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Bergensregionen

Offentlige investeringer per tjenesteområde i Stavangerregionen over tid. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Stavangerregionen

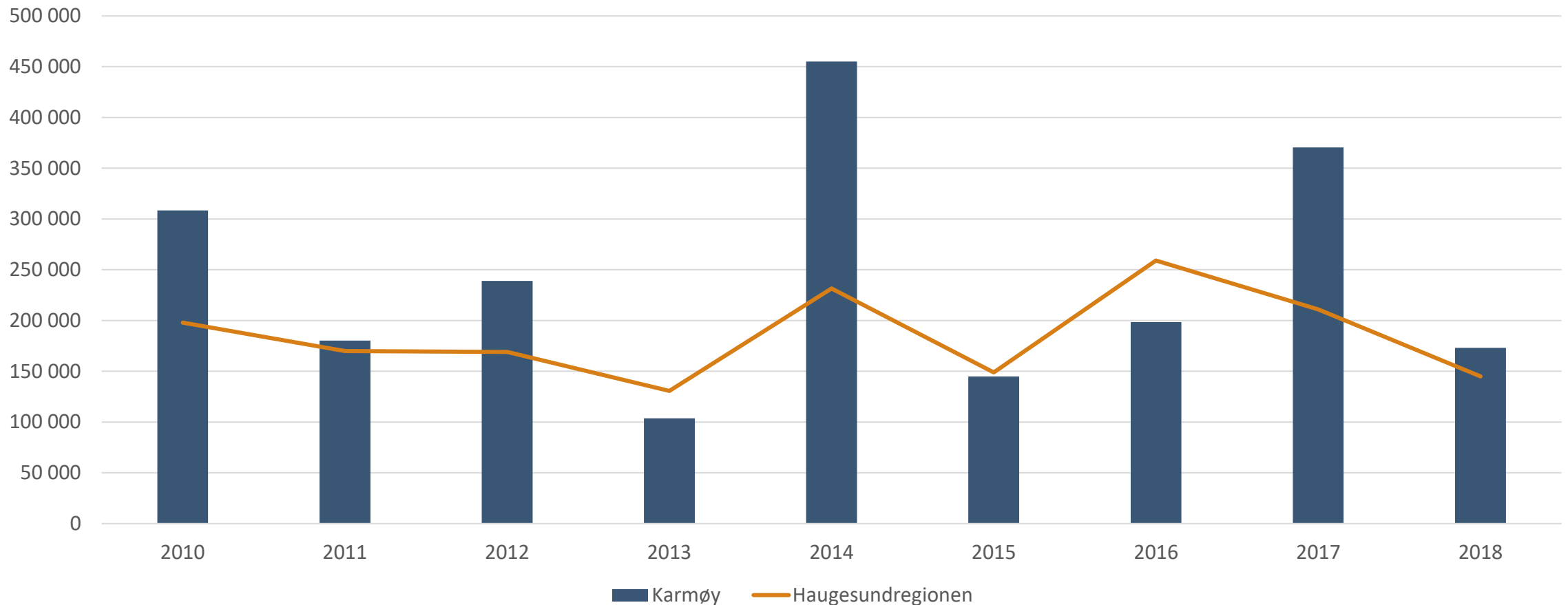

KARMØY

Hovedfunn

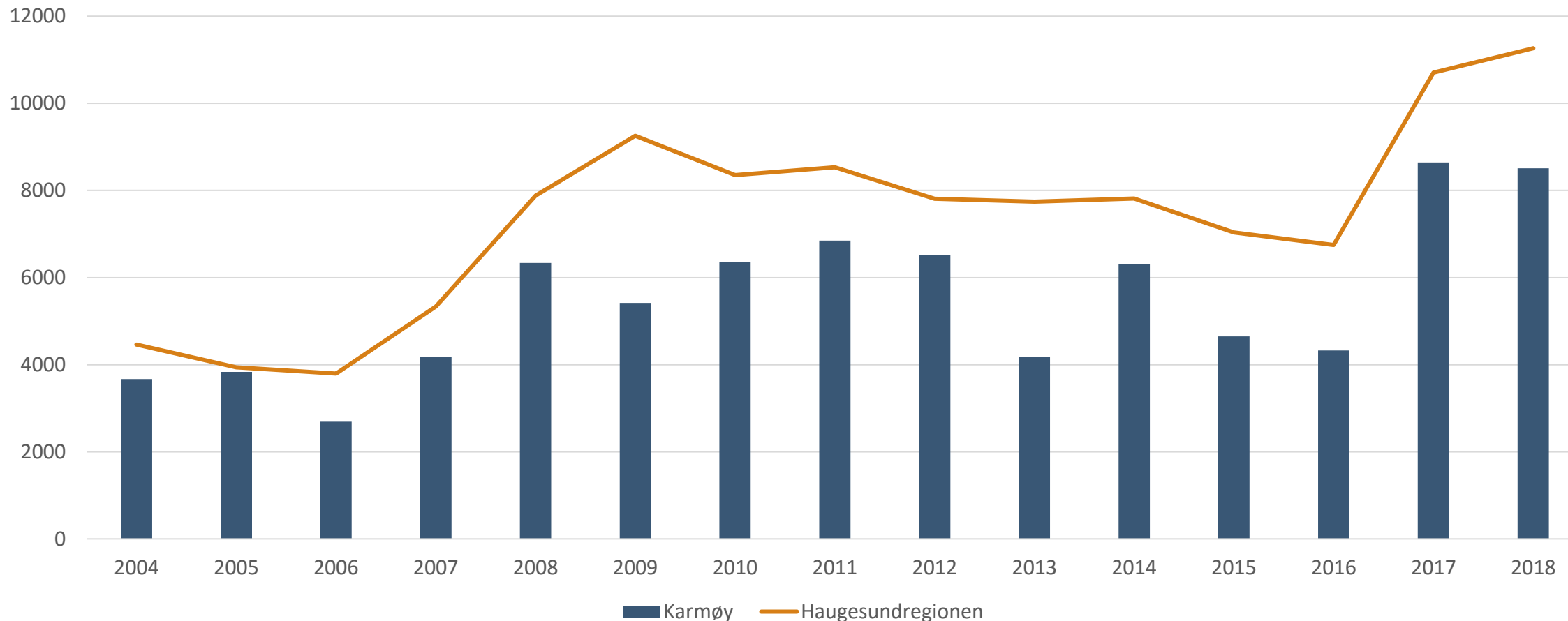
- Private realinvesteringene per sysselsatt er høyere i Karmøy enn i Haugesundregionen som helhet i de fleste årene. Dette gjelder spesielt i 2014 og 2017 på grunn av høye investeringer av Solstad Rederis.
- Offentlige investeringer per innbygger er gjennomgående lavere i Karmøy enn i Haugesundregionen gjennom hele perioden.
- Innen helse og omsorg er bildet derimot snudd på hodet, hvor Karmøy kommune investerer mer per innbygger enn Haugesundregionen i mange år.
- Innenfor skole har investeringene per innbygger tatt seg opp de siste par årene, etter en periode mellom 2006 -2011 med lavere investeringer per innbygger enn Haugesundregionen.

Realinvesteringer per sysselsatt i Karmøy og Haugesundregionen. 2010 - 2018. Kilde: Menon (2019)

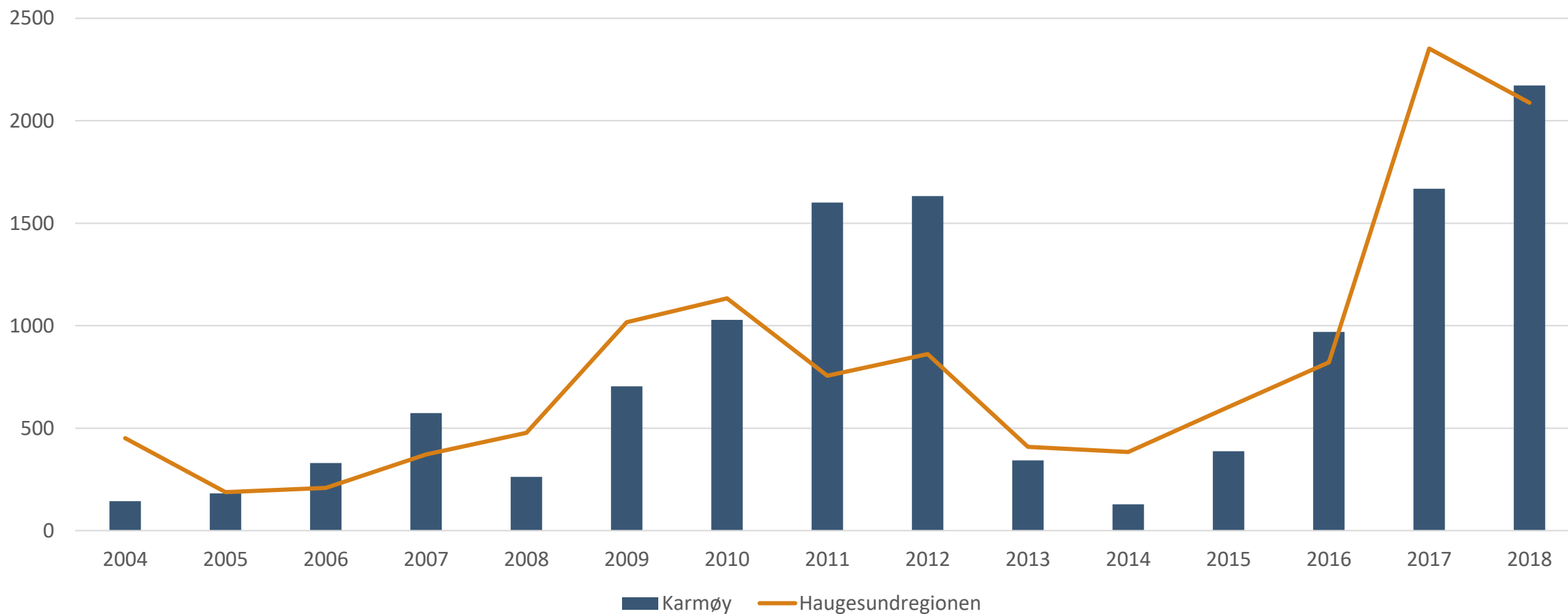
Offentlige investeringer per innbygger

Offentlige investeringer per innbygger. Karmøy og Haugesundregionen. 2004 – 2018. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Offentlige investeringer per innbygger i helse og omsorg. 2004 – 2018.

Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

Offentlige investeringer per innbygger i skole. 2004 – 2018. Kilde: SSB/Kostra/Menon (2019)

